

Eystein Røssum
Atle Andersson
Lasse Lambrechts

SPILLET OM KLIMAKR **NENE**

METODERAPPORT TIL SKUP-PRISEN 2012

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	1
Navn på journalister	2
Navn på arbeidet	2
Fullstendig liste over publisering	2
Vår 2012	2
Høst 2012	3
Interaktiv	3
Videoer	3
Redaksjon og redaksjonsadresse	3
Journalistenes kontaktinformasjon	3
Bakgrunn	4
Når og hvordan kom arbeidet i gang, hva var ideen som startet det hele?	4
Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet?	5
Genuint nytt i saken	5
Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problemer underveis mv.	6
Organisering av arbeidet	9
Jakt på biter i et stort puslespill	9
Å sette sammen alle puslebitene	12
Hente data	12
Geografisk plassering av prosjekter	13
Å plassere selskapene	14
Behandling av dataene	15
Mangelfulle data fra staten	16
Spillet på nettets fordeler	17
Kvotefabrikken i Mexico	20
Kvoteprosjektet i Iran	24
BKK i Panama	27
Statkrafts ukjente kvoteselskap	29
Norske klimakutt i Indre Mongolia	31
Andre nyhetsoppslag i kjølvannet av prosjektet	34
Konsekvenser og reaksjoner	35
Spesielle erfaringer	37

Navn på journalister

Eystein Røssum, Atle Andersson, Lasse Lambrechts

Navn på arbeidet

Spillet om klimakronene

Fullstendig liste over publisering

Vår 2012

- 15. mars: Miljøverstinger får norske klimakroner (hovedoppslag i BT)
- 15. mars: Sponser giftig industri med norske klimamillioner (BT)
- 15. mars: Statoil sponser giftig industri (bt.no)
- 15. mars: Ti spørsmål og svar om klimakvoter (bt.no)
- 15. mars: Dette har vi gjort (bt.no)
- 15. mars: - Det er alvorlig at Statoil kjøper kvoter uten reell klimagevinst (bt.no)
- 15. mars: BKK trekker seg ut (bt.no)
- 16. mars: Staten taper stort på råtne klimakvoter (BT)
- 16. mars: BKK trekker seg ut (BT)
- 16. mars: Taper stort på råtne klimakvoter (bt.no)
- 17. mars: Ber Statoil ta tap for å bedre klimaet (BT)
- 17. mars: Statoil må ta tap for å bedre klimaet (bt.no)
- 18. mars: Norge bygger flere møller ute enn hjemme (hovedoppslag i BT)
- 18. mars: Norge flagger ut klimakutt til Indre Mongolia (BT og bt.no)
- 19. mars: Det skitne markedet (nyhetskommentar i BT)
- 21. mars: Milliardærer vil gjøre profitt på klimakvoter (hovedoppslag i BT)
- 21. mars: Milliardærer og gigantselskaper jakter på kvoteprofitt (BT og bt.no)
- 21. mars: -Klimaet trenger kapitalistene (bt.no)
- 22. mars: Norsk-iranske kvoter bannlyst på børsene (BT og bt.no)
- 26. mars: BKKs kvoteeventyr koster Abel gården (hovedoppslag i BT)
- 26. mars: BKK gjør krav på klimakvoter i eksplosiv privins i Panama (BT og bt.no)
- 27. mars: BKK-toppene må møte på teppet (BT)
- 27. mars: - Gjør ikke noe galt (BT og bt.no)
- 30. mars: "Stoltenberg er en kvotefundamentalist" (BT og bt.no)
- 30. mars: Innrømmer svakheter i systemet (BT og bt.no)
- 31. mars: -Systemet trenger reformer (BT)
- 1. april: Bekymret for stortap (BT)
- 2. april: Beskylder norsk skogselskap for landrøveri i Tanzania (BT og bt.no)
- 3. april: Retten til å forurense går på billigsalg (BT)
- 26. april: Velger dyre kutt fremfor billige kvoter (BT og bt.no)
- 15. mai: Kraftig nedgang i kvotekjøp fra u-land (bt.no)

20. mai: Norge storkjøpte tvilsomme kvoter (BT og bt.no)

21. mai: Staten taper på kvote-kollaps (BT)

6. juni: Billege kvotar trugar klimamålet (bt.no)

Høst 2012

4. september: Statkraft-smell på svartelistete kvoter (BT)

26. september: Klimamilliarder til enda mer kullkraft (BT)

30. november: EU svartelister norske kvotefavoritter (hovedoppslag i BT)

30. november: Ti av ti norske kvotefavoritter svartelistes (BT og bt.no)

30. november: Vil ha stans i norske kvotekjøp (BT)

1. desember: Trekker kvotekjøp fra norsk skogselskap (BT og bt.no)

1. desember: - Markedet vil tørke inn (BT)

4. desember: Frp snur om norsk kvotebruk (bt.no)

5. desember: Bannlyst i Danmark, omfavnet i Norge (BT)

5. desember: Frp i kompani med Naturvernforbundet om kvotekjøp (BT)

5. desember: - Viser hvor useriøst Frp opptrer i klimapolitikken (bt.no)

6. desember: Hevder Frp er useriøse om klima (BT)

7. desember: Ueinige med Frp om kvotebruken (BT)

15. desember: kjøper omstridte kvoter (BT)

Interaktiv

Vårt interaktive kart over norske klimakvoter ligger på bt.no/klima

Videoer

15. mars: Klimakvotehandling (bt.no)

15. mars: Statoil sponser giftig industri (bt.no)

Redaksjon og redaksjonsadresse

Bergens Tidende

Pb 7240, 5020 Bergen

Telefon: 05500

Journalistenes kontaktinformasjon

Eystein Røssum: eystein.rossum@bt.no, telefon: 975 21 885

Atle Andersson: atle.andersson@bt.no, telefon: 951 53 606

Lasse Lambrechts: lasse.lambrechts@bt.no, telefon: 938 81 805

Bakgrunn

Kampen mot global oppvarming er omtalt som en de største truslene menneskeheten står overfor. Klimaendringer preger politikk på alle nivåer, lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Det er et tema som har avgjørende innvirkning på fremtidens globale energiforsyning, matproduksjon og hvordan sårbare samfunn kan tilpasse seg temperaturøkning og mer ekstremvær.

Stoltenberg-regjeringen har bestemt at Norge skal være et foregangsland på klimaområdet og overoppfylle Kyoto-forpliktelsene om utslipp av drivhusgasser. Foruten utslippskutt hjemme, skal målet nås ved kjøp av klimakvoter i utviklingsland gjennom FNs grønne utviklingsmekanisme. Ojenasjonen Norge var en pådriver for å etablere ordningen som kalles Clean Development Mechanism (CDM). Dette er den delen av det internasjonale kvotesystemet der rike land kan kjøpe utslippsrettigheter fra klimavennlige prosjekter i Den tredje verden.

For perioden 2008-2012 brukte Finansdepartementet om lag to milliarder kroner på slike kvotekjøp fra ulike typer prosjekter i u-land gjennom denne mekanismen. På toppen av dette har over 60 norske selskaper kjøpt millioner av klimakvoter fra u-landsprosjekter for å kompensere for egne utslipp her i landet. Kvotekjøp er altså en av hjørnesteinene i norsk klimapolitikk.

Ordningen har skapt et helt nytt marked. Klimakvoter kjøpes og selges for mange milliarder kroner. Mange aktører i denne nye verdikjeden har håvet inn gigantiske fortjenester. Selv om Norges involvering er betydelig og systemet er omdiskutert, har det vært drevet ganske lite journalistisk arbeid i Norge om temaet.

Bergens Tidende bestemte seg derfor for å kartlegge alle norske kvotekjøp og granske bruken av de norske klimamilliardene. Målet var å avdekke mulige svakheter og bidra til å øke innsikten i et viktig system som for de aller fleste er vanskelig å forstå.

Når og hvordan kom arbeidet i gang, hva var ideen som startet det hele?

Riksrevisjonen leverte i april 2010 en undersøkelse av måloppnåelsen i norsk klimapolitikk (Dokument 3:5 2009-2010) En viktig del av rapporten fikk minimal oppmerksomhet i norske medier. Evalueringen av ordningen med kvotekjøp i u-land inneholdt flere kritiske merknader.

Riksrevisjonen fastslo at det ...*”er stor usikkerhet knyttet til hvor store reduksjonene faktisk er i forhold til reduksjonene som blir hevdet i prosjektene”*. Rapporten stilte

også spørsmål ved om prosjektene som Norge kjøper kvoter fra, faktisk oppfyller kravene om å bidra til bærekraftig utvikling.

Vi ønsket å se nærmere på dette systemet, blant annet i lys av Riksrevisjonens kritikk. Innad i regjeringen pågikk det på samme tid en tilspisset kamp mellom de rødgrønne partiene om et sentralt tema i den lenge varslede klimameldingen: hvor stor del av de norske utslippskuttene skulle tas i Norge og hvor mye skulle vi ta gjennom kvotekjøp i utlandet?

Med dette som utgangspunkt laget vi en skisse til et journalistisk prosjekt. Vi ble deretter oppfordret av vår avdelingsleder om å levere en søknad om gravepakke i BT og journaliststipend fra J. W. Eides Stiftelse.

Utfordringen i en hektisk avishverdag var å finne et passende tidsrom for gjennomføring av et såpass ambisiøst og nokså tidkrevende opplegg. Vi var i utgangspunktet to skrivende journalister fra politikk/utenriksgruppen bak prosjektet (Atle Andersson og Eystein Røssum). Det ble bestemt at vi skulle vente til etter kommune- og fylkestingsvalget 2011 med igangsettelse. Researcharbeidet ble påbegynt i begynnelsen av november. Multimediejournalist Lasse Lambrechts ble koblet på prosjektet noen uker senere.

Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet?

- Hvor i verden kompenserer den norske stat og norske selskaper for sine utslipp av klimagasser?
- Fra hvilke ulands-prosjekter kjøper de kvoter, eller såkalte karbonkreditter (CER'er)?
- Bidrar disse prosjektene faktisk til utslippskutt og bærekraftig utvikling?
- Hvilke aktører har økonomiske interesser i dette systemet?
- Hvilke norske selskaper har etablert seg i CDM-systemet?
- Er vestlandske selskaper deltagere, og hva slags prosjekter er de involvert i?

Genuint nytt i saken

- For første gang er det mulig å hente ut informasjon om hver eneste norske klimakvote som er kjøpt: Hvem er kjøperen, hvorfor trenger kjøperen kvoter, hvilket prosjekt kommer kvoten fra, hvor ligger det og hvem står bak. Det nettbaserte kvotekartet er så vidt vi vet det mest detaljerte og innholdsrike i sitt slag i verden.
- 49,9 prosent av alle norske klimakvotekjøp de siste tre årene har skjedd fra kjølegassfabrikker som er sterkt omstridte, og som EU har bestemt seg for å kaste ut av det europeiske kvotehandelssystemet fra 2013 fordi de "fullstendig mangler miljømessig troverdighet" (EUs miljøkommissær Connie Hedegaard).

- Praktisk talt alle de store norske selskapene med utslippsforpliktelser har kjøpt slike kjølegasskvoter i stor stil: Statoil, Statkraft, Statnett, Norske Skogindustrier og Gassco står alle på listen som BT har utarbeidet.
- For første gang kan summen norske selskaper hadde brukt på slike omstridte kjølegasskvoter beregnes -- ca. 150 millioner kroner fra 2008-2011.
- Statseide Statkraft spekulerte i kjølegasskvoter og pådro seg et tap på ca. 30 millioner kroner, gjennom investeringer gjort av et heleid datterselskap
- Tidligere Statoil-sjef Arve Johnsen er tungt inne i kvoteforretninger med Iran, gjennom et selskap der han er styreformann og deleier. Kvotene er svartelistet av verdens to største karbonbørser på grunn av forbindelsene til prestestyret i Teheran.
- Det offentlig eide Bergenshalvøens kommunale kraftselskap (BKK) har en større eierandel i en vannkraftutbygging i Chiriqui-provinsen Panama som baserer seg på salg av klimakvoter. Protestene mot kraftboomen i provinsen har kostet liv.
- Norske kraftselskaper som er involvert i CDM-forretninger, har engasjert seg for å hindre at det internasjonale kvoteregulverket blir strammet inn. Selskapene har bedt miljøvernministeren om hjelp til å stoppe en slik innskjerpelse i kvotereglene.
- Statlige kvotekjøp har bidratt til å få bygget 420 vindmøller i Indre Mongolia -- nesten 200 flere enn det finnes vindmøller her i landet. 37 vindkraftprosjekter i åtte ulike land har fått norske statlige kvotekroner.
- Vår åpne database og kartløsning gjør at vi (og dermed også leserne) kan overvåke utviklingen i norske klimakvotekjøp. Allerede høsten 2012 oppdaterte vi vår oversikt, og kunne presentere ferske og detaljerte tall for norske kvotekjøp.

Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problemer underveis mv.

Når målet var å presentere nyheter om norske klimakvotekjøp på en interessevekkende og pedagogisk måte for leserne, måtte vi nødvendigvis investere en del tid på selv å skaffe oss kunnskap om systemet, pengeflyten, godkjenningssystemer osv.

Vi hadde på forhånd lest en del kritiske oppslag i internasjonal presse om CDM-ordningen. Her i landet hadde det vært relativt få artikler om norske klimakvotekjøp fra u-land. Ett av unntakene var DN's artikkel 15. mars 2008 med tittelen "Kvoter i grønn gråson", om et planlagt norsk kvotekjøp fra et vannkraftverk i Kina. Denne artikkelen ble premiært med SKUP-diplom. En rekke internasjonale vitenskapelige studier og rapporter påpekte også en rekke svakheter ved ordningen, noe som styrket vår antagelse om at det var verd å sette søkelys på statens og norske selskapers bruk av kvotesystemet.

Vi valgte innledningsvis å gjennomføre møter med flere relevante instanser: Klima- og forurensningsdirektoratet (KLIF), Finansdepartementet og Det Norske Veritas (DNV). Sistnevnte er en verdens største aktører innen validering og verifisering av prosjekter som søker godkjenning i FN for klimakvotestalg.

Det var også nødvendig å få innspill og kunnskap fra personer og organisasjoner som ser på kvotesystemet utenfra og som ikke selv er aktører. Vi gjennomførte derfor møter og samtaler med Endre Tvinnereim, tidligere analytiker i Point Carbon og en av Norges fremste eksperter på kvotesystemet. Vi tok også kontakt med organisasjonen CDM Watch i Brussel, som overvåker en rekke sider ved kvotehandelen. Kontakten med denne organisasjonen foregikk på telefon og etter hvert også gjennom eposter der vi fikk svar på en lang rekke spørsmål. CDM Watchs nettside og nyhetsbrev ga også en god innføring i svakheter ved CDM-ordningen..

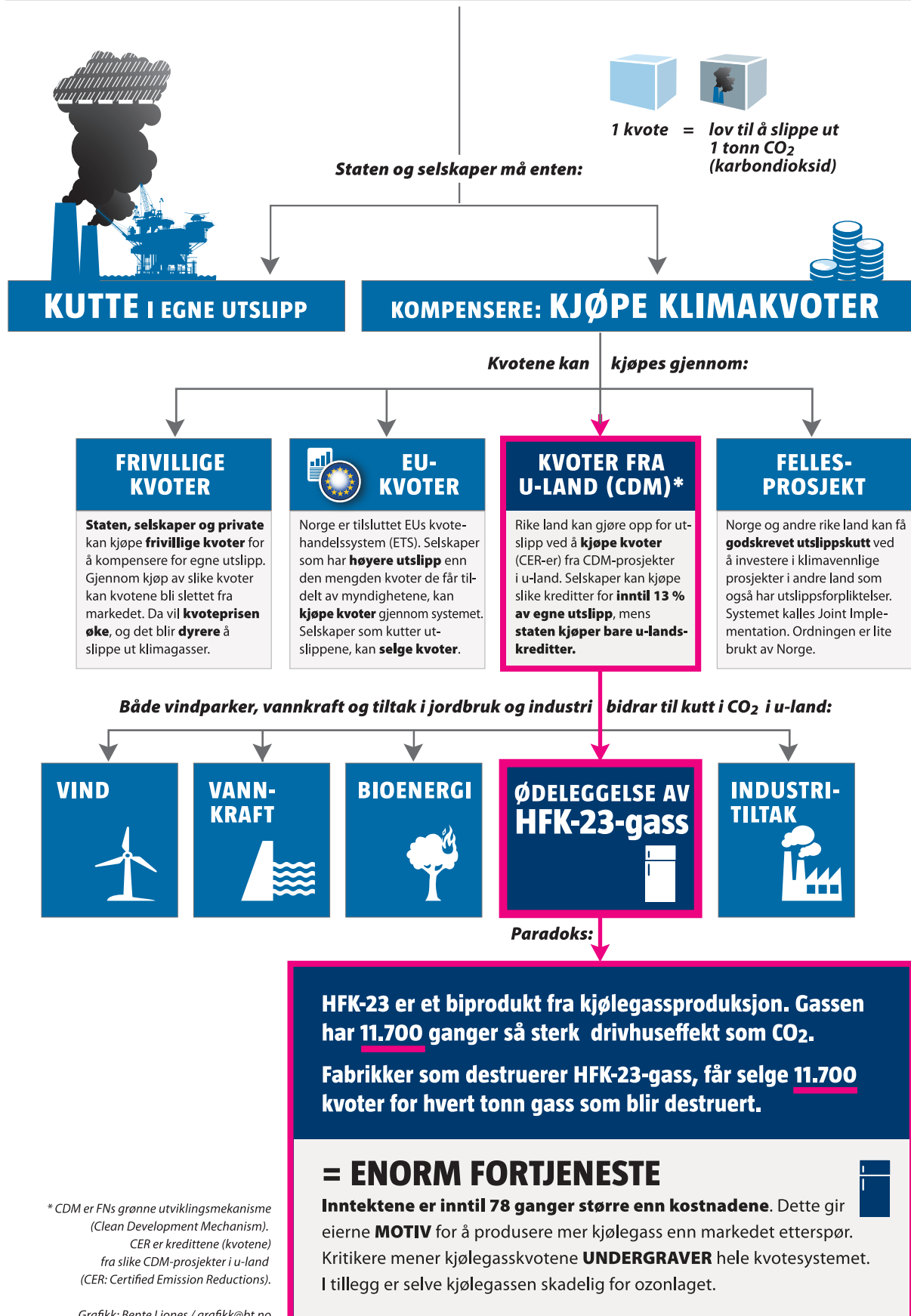
Vi var litt usikker på hvilken kredibilitet og posisjon denne organisasjonen hadde i styret for CDM-ordningen. Derfor forhørte vi oss med det norske styremedlemmet Peer Stiansen i CDM Executive Board. Han beskrev organisasjonen som en nyttig vaktbikkje som jevnlig leverer konstruktive innspill om systemet og høringsuttalelser til enkeltprosjekter. Det gjorde oss sikrere i troen på at CDM Watch var en nyttig kilde i det videre arbeidet.

Vi fant det også nødvendig å kontakte forskere, eksperter og organisasjoner som vi visste hadde kunnskap om ulike sider ved CDM-ordningen, og de vi hadde mest nytte av i denne prosessen var FIVAS (Foreningen for internasjonale vannstudier), Norges Naturvernforbund, forsker Steffen Kallbekken ved Cicero Senter for klimaforskning, daglig leder Anders Bjartnes i Norsk Klimastiftelse og Henrik Hasselknippe, avdelingsdirektør ved kvotebørsen Green Exchange i London. Begge de to sistnevnte er tilhengere av kvotehandel, og var derfor viktige samtalepartnere og kilder siden vi ønsket å skaffe oss et balansert kildegrunnlag.

Grafikken på neste side viser hvordan klimakvotesystemet er bygget opp. Den viser også problemet med HFK-23 gassene.

UTSLIPP AV KLIMAGASSER

Organisering av arbeidet

Fra midten av november var Atle Andersson og Eystein Røssum koblet på prosjektet på tilnærmet heltid, bortsett fra en del avbrudd for å dekke løpende nyheter og forhåndssaker til klimatoppmøtet i Durban. Gruppen ble tildelt et prosjektrum i redaksjonen med tavle og andre fasiliteter.

Google-docs ble valgt som verktøy for å organisere det kolossale tilfanget av bakgrunnsmateriale og informasjon. Fordelen med å bruke Google-docs er at det er lett å dele dokumenter mellom journalistene i prosjektet, samt at materialet alltid er tilgjengelig så lenge man har tilgang til nett. Vi brukte regneark til å holde orden på lenker, artikler av relevans for prosjektet, kontaktinformasjon til kilder og til å føre logger fra møter og arbeid. Vanlige tekstdokument ble brukt til å dele notater. Dokumenter vi hadde tilgjengelige på elektronisk format ble lastet opp. En oppdagelse som skulle vise seg å være til stor hjelp, var at Google Docs indekserer alle dokumenter man laster opp. Dette gjør at man kan laste opp en mappe med mange pdf-dokument og få gjort de søkbare.

Denne basen ble brukt aktivt og ble raskt et svært nyttig redskap for å lagre og systematisere informasjon.

Jakt på biter i et stort puslespill

Målet var altså å lage en totaloversikt over norske kvotekjøp i u-land og bruke den som utgangspunkt for vår journalistikk. Vi ønsket å samle og systematisere all tilgjengelig informasjon vi oppfattet som relevant. I tillegg ønsket vi å gjøre oversikten tilgjengelig for offentligheten ved å lage et interaktivt kart på bt.no. Men aller først måtte vi selv samle inn all den informasjonen vi trengte. Det skulle bli et mer tidkrevende og komplisert arbeid enn vi først hadde regnet med.

Den nye offentlighetsloven har åpnet opp nye dører i norsk forvaltning. Ikke minst har §9 i loven gitt journalister på jakt etter data fra databaser og registre store muligheter. Forutsetningen for at en med offentlighetsloven i ryggen kan be om sammenstillinger av data, er at det offentlige har dataene selv. For vårt prosjekt skulle manglende og ufullstendig data hos offentlige myndigheter i Norge bli en hovedutfordring. Det på tross av at det var det norske kvoteengasjementet vi ville undersøke.

Vi oppdaget raskt at det ikke eksisterer noen samlet oversikt over statens og norske selskapers kjøp av klimakvoter fra u-land, bare biter av informasjon på forskjellige steder. Jakten på puslespillbiter skulle lede oss til databaser og registre i både inn- og utland.

Det var nærliggende å starte i det offisielle norske kvoteregisteret i Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif), som er ansvarlig for Norges kvoteregister, om de hadde slik oversikt. Klif hadde ingen slik oversikt, men de henviste oss til nettsiden til

EUs transaksjonslogg (CITL). I et svar på eposten skrev seniorrådgiver Hans H.Kolshus: "Denne informasjonen er tilgjengelig (men litt knotete) gjennom EUs CITL". At det var knotete, hadde han helt rett i - noe vi kommer tilbake til.

Jakten på data brakte oss fra EU og videre til flere andre kilder: FNs klimasekretariat, UNEP Risoe, Verdensbanken, Finansdepartementet og Det nordiske miljøinvesteringsselskapet Nefco. Vi måtte også samle inn data om de norske klimautslippene fra Norskeutslipp.no.

At informasjonen lå så stykkevis og delt, ble en stor utfordring i arbeidet.

Vi så at bitene i dette puslespillet ikke var koblet sammen. Derfor var det ikke mulig å spore forbindelsene, og dermed pengestrømmen, mellom et norsk selskap som handler klimakvoter og hvilke prosjekter de handler fra. Det var nettopp disse forbindelsene vi ønsket å få full oversikt over.

Her er en nærmere beskrivelse av databasene vi måtte hente informasjon fra for å skaffe oss det fullstendige bildet av norske kvotekjøp. Vi beskriver også mulighetene og ikke minst begrensningene databasene gir.

Operator Holding Account - Search Result

Registry	Account Identifier	Account Type	Account Holder	Installation/Aircraft Number	Name	Permit/Plan Number	Date	Main Activity Type	Latest Compliance Check	Options
Norway	Duke Energy	Aircraft Operator Account	Duke Energy Business Services, LLC	200025	28068	2011/1559	2010-01-01	Aircraft operator activities		Details - Current Period, Details - All Periods, Details - Select Periods
Norway	Widerøe	Aircraft Operator Account	Widerøe's Flyveselskap AS	200030	5343	2009/1152	2010-01-01	Aircraft operator activities		Details - Current Period, Details - All Periods, Details - Select Periods
Norway	Norwegian	Aircraft Operator Account	Norwegian Air Shuttle ASA	200037	22212	2011/1560	2010-01-01	Aircraft operator activities		Details - Current Period, Details - All Periods, Details - Select Periods
Norway	Bristow Norway	Aircraft Operator Account	Bristow Norway AS	200214	37084	2009/1241	2010-01-01	Aircraft operator activities		Details - Current Period, Details - All Periods, Details - Select Periods
Norway	Sundt Air	Aircraft Operator Account	Sundt Air Management AS	200315	33705	2011/1561	2010-01-01	Aircraft operator activities		Details - Current Period, Details - All Periods, Details - Select Periods
Norway	Agder Energi Varme	Operator Holding Account	Agder Energi Varme AS	1	Agder Energi Varme	NO.2006.52	2009-04-02	Combustion installations with a rated thermal input exceeding 20 MW		Details - Current Period, Details - All Periods, Details - Select Periods
Norway	BKK Produksjon AS	Operator Holding Account	BKK Produksjon AS	2	BKK Produksjon AS	NO.2007.1009	2009-04-02	Combustion installations with a rated thermal input exceeding 20 MW		Details - Current Period, Details - All Periods, Details - Select Periods
Norway	BKK Varme AS	Operator Holding Account	BKK Varme AS	3	BKK Varme AS	NO.2006.58	2009-04-02	Combustion installations with a rated thermal input exceeding 20 MW		Details - Current Period, Details - All Periods, Details - Select Periods
Norway	Boco Slidtefabrikk	Operator Holding Account	Boco Slidtefabrikk AS	4	Boco Slidtefabrikk	NO.2007.1075	2009-04-02	Combustion installations with a rated thermal input exceeding 20 MW		Details - Current Period, Details - All Periods, Details - Select Periods
Norway	Borregaard AS	Operator Holding Account	Borregaard AS	5	Borregaard AS	NO.2006.67	2009-04-02	Industrial plants for the production of (a) pulp from timber or other fibrous materials (b) paper and board		Details - Current Period, Details - All Periods, Details - Select Periods

EUs transaksjonslogg (CITL) inneholder informasjon om alle kvotepliktige selskapers (ikke stater) årlige kjøp av kvoter gjennom CDM. Her er det mulig å hente ut informasjon om hvor mange kvoter et selskap har kjøpt i løpet av et år. Det står også en tallkode tilknyttet hver transaksjon - en såkalt "project identifier".

Svakhet: Loggen gir ingen informasjon om hvilket prosjekt det dreier seg om, hvilket land det befinner seg i eller hvilken type klimatiltak det dreier seg om. Hver transaksjon et selskap foretar blir en oppføring i databasen. Dette blir et problem siden man ikke kan filtrere ut kvotekjøp som ikke er i CDM-prosjekter. Det er heller ikke mulig å se flere enn ti transaksjoner om gangen.

For å komme et skritt videre, måtte vi inn i FN-systemet.

Home | CDM | JI | CC:Net | TT:Clear CDM glossary | Sitemap | FAQ | Contact us | Disclaimer | Extranet | My CDM | Login | Join

Your location: Home > Project Cycle Search 13:00 14 Jan 13

Project Search

This search tool allows you to search for a specific CDM project, or a general project type, in any phase of the registration process from requesting registration to rejected/withdrawn. If you would like to add additional parameters to your search, please click on the "advanced search" option. From the advanced search, you can search CDM projects by sectoral scope, scale, methodology, host country, annex 1 county, DOE and more.

Search Criteria [Advanced Search](#)

Title:

Sectoral Scopes: Find results that are in any of the selected:
 Energy industries (renewable - / non-renewable sources) (1)
 Energy distribution (2)
 Energy demand (3)
 Manufacturing industries (4)
 Chemical industries (5)

Scale: All

Status: All

Reference number:

Sort by: Registration Date descending:

More information on project status

- + Requesting renewal of Crediting Period
- + Pending publication
- + Requesting registration (490)
- + Under review (0)
- + Review requested (49)

- + Corrections requested (2)
- + Registered (5760)
- + Rejected (228)
- + Withdrawn (57)

Programme of Activities

For more information on CDM PoAs, [click here](#)

FNs klimasekretariat (UNFCCC) har samlet alle CDM-prosjekter i en åpen database. Her ga tallkoden fra EU-loggen omsider mening. Koden viste seg å være ID-nummeret til de flere tusen prosjektene som er registrert i CDM-systemet. Klikker man seg inn her, finnes prosjektbeskrivelser, høringsuttalelser, valideringsrapporter og annen dokumentasjon.

Slvkhøt: Det finnes ingen opplysninger om hvem som er sluttkjøperne av kvoter fra enkeltprosjektene. Det hører med til historien at søkemotoren viste seg å være usedvanlig treg, noe som skapte ikke rent lite frustrasjon i arbeidet.

Det positive var at vi ved å bruke de to datakildene kunne knytte norske enkeltkjøp til konkrete prosjekter i u-land. Fremgangsmåten var imidlertid håpløst arbeidskrevende, men vi antok at dette måtte gjøres 100 prosent manuelt på et regneark. Heldigvis kunne vi gjøre bruk av et tredje register.

A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52
53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78
79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	104
105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117	118	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130
131	132	133	134	135	136	137	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155	156
157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174	175	176	177	178	179	180	181	182
183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193	194	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208
209	210	211	212	213	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231	232	233	234
235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250	251	252	253	254	255	256	257	258	259	260
261	262	263	264	265	266	267	268	269	270	271	272	273	274	275	276	277	278	279	280	281	282	283	284	285	286
287	288	289	290	291	292	293	294	295	296	297	298	299	300	301	302	303	304	305	306	307	308	309	310	311	312
313	314	315	316	317	318	319	320	321	322	323	324	325	326	327	328	329	330	331	332	333	334	335	336	337	338
339	340	341	342	343	344	345	346	347	348	349	350	351	352	353	354	355	356	357	358	359	360	361	362	363	364
365	366	367	368	369	370	371	372	373	374	375	376	377	378	379	380	381	382	383	384	385	386	387	388	389	390
391	392	393	394	395	396	397	398	399	400	401	402	403	404	405	406	407	408	409	410	411	412	413	414	415	416
417	418	419	420	421	422	423	424	425	426	427	428	429	430	431	432	433	434	435	436	437	438	439	440	441	442
443	444	445	446	447	448	449	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	463	464	465	466	467	468
469	470	471	472	473	474	475	476	477	478	479	480	481	482	483	484	485	486	487	488	489	490	491	492	493	494
495	496	497	498	499	500	501	502	503	504	505	506	507	508	509	510	511	512	513	514	515	516	517	518	519	520

UNEP Risoe har etablert det ultimate CDM-registeret i form av et excel-ark som omfatter samtlige klimavoteprojekter, både de som er godkjent, er avslått eller som er i prosess for godkjenning. Det inneholder over ni tusen prosjekter. I en tidlig fase av prosjektet hadde vi ennå ikke kartlagt muligheten for å gjennomføre en

sammenkobling av databasene. Løsningen ble derfor å ta en kopi av excel-arket til UNEP Risoe og lage ny kolonne med norske kjøp. Med 195 printsider fra EU-loggen, var det en møysommelig oppgave å foreta registreringen av de norske transaksjonene.

Og ennå hadde vi ikke begynt jobben med å registrere alle kvotekjøpene som Finansdepartementet hadde foretatt, verken direkte eller indirekte gjennom fond eller internasjonale finansinstitusjoner. Vi visste også at det fantes norske selskaper som var involvert i kvotehandelen uten å være kvotepliktige, og disse falt utenfor radaren til EU-loggen.

Det ble klart at om vi ønsket den komplette oversikten over norske kvotekjøp i uland, så måtte vi lage den selv. Lasse Lambrechts, fra BTs multimedialogruppe, ble koblet på for å bistå i dette arbeidet.

Å sette sammen alle puslebitene

For å komme videre måtte dataene fra de ulike databasene kobles sammen. Som beskrevet i gjennomgangen av databasene over gikk den såkalte "project identifier" igjen i alle basene som en unik id for prosjektene. Den mest omfattende oversikten over data for prosjekter var i UNEP Risoes excel-ark og ble derfor valgt som utgangspunkt i sammenkoblingen. Det som mangler i denne oversikten er den geografiske plasseringen for hvert enkelt prosjekt som vi i stedet måtte hente fra prosjektbeskrivelsen til hvert prosjekt.

For å vite hvilke prosjekter vi trengte å finne geografisk plassering for, måtte vi vite hvilke prosjekter norske selskaper hadde kjøpt kvoter i. Etter tidligere erfaringer med å hente ut disse tallene fra EUs transaksjonslogg var det lite ønskelig å gjøre denne jobben manuelt. Heldigvis var det mulig å bruke en annen metode:

Hente data

Skjermkrapping betyr å få et dataprogram, en såkalt robot, til å besøke en nettside og hente ned innholdet. Dette innholdet vil være kilden til nettstedet, typisk HTML. Etter innhenting går programmet gjennom innholdet, sorterer ut hva som er brukbar data og hvor det er lenker man kan følge. Det finnes flere programmer som lar deg bygge egne skjermkrappere, men vi valgte å programmere vår selv.

EUs transaksjonslogg er, sine feil til tross, god og strukturert -- noe som er positivt med tanke på skraping. Uavhengig av metode, så er man nødt til å tenke annerledes når man skal sette en robot til å hente data. Roboten ser kun nettstedet slik som det ser ut om du velger Vis kildekode for et nettsted. Finner du ikke dataene du ser på skjermen her blir det straks mer utfordrende. Roboten vil aldri gjette eller anta, den gjør kun det den får beskjed om. Så du må finne alle dataene roboten din trenger for å kunne navigere til andre sider. Det er en del prøving og feiling i forbindelse med å

bygge opp en robot. Det er derfor en god idé å laste ned kildekoden man forsøker å hente innhold fra. Dette unngår at man hamrer på serverne til den man skraper fra. Spesielt er dette lurt om man ikke ønsker så mye oppmerksomhet om at man skal hente data.

Etter å ha undersøkt i detalj hvordan transaksjonsloggen så ut under panseret, kom vi frem til følgende oppskrift på å skrape ned alle dataene vi var ute etter:

- 1 **Vis alle selskap forbundet med Norge:** I åpningsvinduet kan man søke på alle selskaper fra et land. Dette gir oss en liste med alle norske selskaper.
- 2 **Følg lenken “Details All - all periods”:** Nederst i listen er en lenke til å se detaljene for alle selskap. Denne lenken fører oss en oversikt over alle selskapene side for side.
- 3 **Gå gjennom listen selskap for selskap:** Man kan navigere i denne listen med å følge neste og forrige lenkene nederst på siden.
- 4 **For hvert selskap, gjør følgende:**
  - a **Følg lenken “Details on selected period” for perioden 2008-2012:** Det er kun denne perioden vi har tall for norske selskap. Denne lenken tar oss til en oversikt over alle selskapets registrerte transaksjoner.
  - b **Følg lenkene “Export” og “Ok”:** Det tilbys en mulighet for å eksportere alle dataene på formatet XML. Dette er et strukturert format som det er enklere for oss å jobbe med.
  - c **Få fatt i rett lenke:** Følger man lenken fra eksport får man opp en tom side. Altså foregår det noe i kulissene vi må fange opp. Med å bruke et verktøy som gir oss oversikt over nettverkstrafikken, som Utviklervertøy i Chrome, kan vi studere hva som skjer når vi trykker Ok. Da ser vi at siden vi prøver å laste sender forespørselen videre til en annen side. Alle dataene som blir sendt med til siden er de samme, så det er lett for oss å hente data fra rett side.
  - d **Finn CER-transaksjoner:** Siste skritt er å gå gjennom XML-en transaksjon for transaksjon. Detaljene for disse transaksjonene skrives så ut. CER-transaksjoner er de som inngår i det klimavotesystemet vi ønsket å studere, altså FNs CDM-ordning.

Dette ga oss alle norske kvotekjøp i CER-prosjekter og vi visste nå hvilke prosjekter vi trengte geografisk plassering for.

Geografisk plassering av prosjekter

Prosjektbeskrivelsene inneholder informasjon om lokalitet. I de fleste tilfellene er det oppgitt geografiske koordinater i form av grader, minutter og sekunder, som eksempelvis “north latitude 40°58’47” and east longitude 114°18’00”. Noen benyttet koordinater på desimalformat og noen på UTM-formatet.

Vi fant ingen annen utvei enn å gå løs på den lange og tidkrevende prosessen med å lete oss frem til den geografiske plasseringen i hvert eneste prosjektdokument og legge inn denne vitale informasjonen manuelt i et regneark. Det er ikke til å stikke under en stol at vi innimellom stilte spørsmål om dette møysommelige arbeidet var verd innsatsen og tidsbruken. Det ble brukt flere dagsverk for å få lagt inn de korrekte posisjonene. Etter at posisjonene var lagt inn i regnearket måtte vi få alle koordinatene over på et felles format, desimalformatet som kan brukes i Google Maps.

Underveis oppdaget vi også at nokså mange dokumenter manglet geografiske koordinater. Dette gjaldt særlig en god del prosjekter i latinamerikanske land og i Kina. Her var ofte eneste tilgjengelige informasjon gatenavn eller kommune/distrikt i kombinasjon med et kart i nokså liten målestokk. Vi kunne ikke la oss stanse av dette, og gikk derfor løs på den omstendelige oppgaven med å plassere også disse prosjektene så nøyaktig det lot seg gjøre ut fra informasjon i prosjektbeskrivelsen. To nyttige verktøy i denne prosessen er Verktøy for avstandsmåling og Markør for lengde- og breddegrad i Google Maps. Disse verktøyene blir kun tilgjengelig om de er aktivert i Map Labs. Vi fant en beskrivelse om at prosjektet ligger x antall kilometer fra en storby. Ved bruk av avstandsmålingsverktøyet finner området det kan ligge i. Så skiftet vi til satelittvisning på kartet vårt og finner det som kan være

En test av enkeltprosjekter på satelittfoto viste til vår tilfredshet at vi hadde truffet blink med mange av prosjektene. Vi zoomet oss frem til både vindparker og vannkraft-demninger. Men det var feil i kildematerialet og i noen tilfeller også feilplotting fra vår side som medførte at noen prosjekter ikke kunne identifiseres på satelittbilder. Dette ble rettet opp der vi klarte å spore feilen, men det er åpenbart at det for noen prosjekter er levert inn upresis eller mangelfull informasjon om lokalisering i noen av prosjektbeskrivelsene. Vi fikk etter publisering også tilbakemelding fra observant leser om feilplassert prosjekt.

Å plassere selskapene

Da manglet vi den geografiske plasseringen til selskapene i Norge for å kunne lage kartet vårt. Vi begynte med Google Maps og å søke opp selskapene. Det bød på flere problemer. Noen selskap var registrert under et annet navn i Google Maps, noen hadde flere adresser og oljeinstallasjoner har ikke adresser. For å finne oljeinstallasjonen gikk vi til Det norske oljedirektoratets kartløsning. Igjen ble vi møtt av en løsning som var vanskelig å bruke og lite egnet til å få ut det vi ville ha. Redningen ble at man kan laste ned rådatane i en såkalt KML-fil. Denne lastet vi opp i Google Fusion Tables og søkte opp oljeinstallasjonene vi trengte.

Litt tilfeldig var det at jakten på de nøyaktige koordinatene for Statoils kraftvarmeverk på Mongstad skulle bringe oss til en ny kilde. Google Maps hadde ikke informasjonen og vi fant ingenting på Statoils nettsider. Et enkelt Google-søk ga oss ingen svar. Vi mente det måtte finnes et dokument hvor man måtte registrere den

geografiske lokasjonen. Så vi søkte på kraftvarmeverk Mongstad utslipp og kun på pdf-filtyper. Det øverste treffet var et brev om kvotepliktige utslipp for 2010 og i dette brevet var en henvisning til nettstedet Norskeutslipp.no.

The screenshot shows the website interface for 'Norske utslipp'. At the top left is the logo for 'KLIMA- OG FORURENSNINGS-DIREKTORATET'. A search bar contains the text 'Søk etter virksomhet'. The main heading is 'Norske utslipp' with a subtitle: 'Utslipp til luft og vann og generert avfall fra ulike samfunnssektorer, inkludert årlige utslipp fra virksomheter med rapporteringsplikt til Klima- og forurensningsdirektoratet og Fylkesmannen.' Below this is a navigation menu with icons for 'Forsiden', 'Husholdninger', 'Landbasert Industri' (highlighted), 'Landbruk', 'Petroleumsvirksomhet til havs', and 'Transport'. There are also dropdown menus for 'Velg fylke' and 'Velg kommune'. The main content area displays 'Gassco AS, Kårstø' with a link 'Se virksomhet på kart'. Below this, it states: 'Gassco AS, Kårstø tilhører sektoren landbasert industri og bransjen "Utvinning av naturgass". Anlegget holder til i Tysvær kommune i Rogaland.' It lists 'Tillatelse og kontrollrapporter: Tillatelse, Kontroll 2004, Kontroll 2006, Kontroll 2006, Kontroll 2006, Kontroll 2007, Kontroll 2008, Kontroll 2010, Kontroll 2012' and 'Myndighet: Klima- og forurensningsdirektoratet'. A navigation bar includes 'Utslipp', 'Avfall', 'Akutt forurensning', 'Energiforbruk', 'Produksjonsforhold', and 'Klimakvoter' (highlighted). Below this, there are filters for 'Tid' (2008, 2011) and 'Sammenlign med...' (landbasert Industri innen et geografisk område, bransjen eller en virksomhet). The section title is 'Kvotepliktige utslipp i CO2-ekvivalenter og tildelte klimakvoter (i tonn per år) *' and the company name 'Gassco AS, Kårstø' is listed below.

Nettstedet, som er drevet av KLIF, har oversikt over alle innrapporterte utslipp til luft og vann. Det er omfattende informasjon for hvert selskap. Vi ble overrasket over at dette nettstedet er så lite kjent og at det ikke hadde kommet opp i våre forberedende samtaler. Forbauselsen gikk over i glede da vi registrerte at det var brukt samme navn på selskaper her som i EUs transaksjonslogg og at det var alle selskapene var registrert med geografisk posisjon. Med henvisning til offentlighetslova §9 ba vi om å få oversendt databasen nettstedet var bygget på, og etter en ventetid på to uker fikk vi basen tilsendt.

Norskeutslipp.no ga oss også muligheten til å bygge ut basen vår med hvert enkelt selskaps utslipp og hvor mange klimakvoter de hadde fått tildelt.

Behandling av dataene

To nye problemstillinger dukket også opp under arbeidet med å tilrettelegge informasjonen for leserne. Mange av prosjektene har lange og omstendelige navn som Combined Cycle Power Plant in Handan Iron & Steel Group Co., Ltd. Vi fant det nødvendig å forkorte navnene, som i dette tilfelle ble Handan Waste gas. Med innpå tre hundre prosjekter, inkludert de som kom til i løpet av 2012, var også dette et nokså møysommelig arbeid.

Vi måtte også håndtere en beslektet problemstilling da vi oppdaget at FN klassifiserer prosjektypene i en lang rekke hovedgrupper med tilhørende underkategorier basert på metodikk osv. Til vårt formål var det nødvendig å redusere antallet prosjektyper kraftig. Vi bestemte oss for å kutte ned til åtte hovedgrupper, som vindkraft, vannkraft og klimaatiltak i industri.

Underveis oppdaget vi ikke hadde vært konsekvent når det gjaldt kategorisering av svinefarmer der det drives av fangst av klimagassen metan – et tiltak som det finnes mange av under CDM-ordningen. I noen tilfeller ble disse plassert i kategorien "Klimatiltak i jordbruket", andre ganger i gruppen "Metan-kutt". Isolert sett ikke den mest alvorlige blunderen, men erfaringen var likevel en av flere metodiske lærdommer som bekrefter det gamle ordtaket om at "djevelen ligger i detaljene".

Mangelfulle data fra staten

Vi hadde altså knekket koden når det å etablere verdikjeden fra norske selskaper til prosjekter i u-land. Men vi hadde fortsatt ikke kartlagt den tyngste aktøren på det norske kvotekjøp-markedet. Den norske statens milliardinvesteringer var viktig av flere grunner: Vi ønsket en mest mulig komplett database og samtidig bidra til åpenhet rundt strømmen av norske skatte kroner til denne type prosjekter. Den politiske debatten rundt kutt hjemme vs ute dannet også et viktig bakteppe.

Men den tilgjengelige informasjonen fra Finansdepartementet var på langt nær tilstrekkelig i vårt arbeid.

Departementet hadde på dette tidspunktet en samleoversikt på sine nettsider over alle direktekjøpene staten hadde gjort fra u-landsprosjekter. Her var det navn på prosjektene, men det fantes ingen referansenumre til FN-basen i listen. Vi tok kontakt med Finansdepartementet på epost, og fikk tilsendt listen med ID-nummer til FN-systemet.

Men staten hadde også en betydelig kvoteportefølje kjøpt via Barclays Bank. Her fantes verken navn eller nummer på prosjektene, og heller ikke antall kvoter kjøpt. Ved forespørsel til departementet fikk vi oversendt en slik oversikt. Senere i arbeidet viste det seg også at staten hadde handlet utslippsrettigheter via finansinstitusjonen JP Morgan, og vi mottok etter henvendelse nødvendig informasjon om også disse prosjektene.

Større problemer fikk vi da vi bad om å få en tilsvarende oversikt over prosjektene statene hadde kjøpt gjennom det nordiske miljøinvesteringsselskapet Nefco:

- 7. november 2011 fikk vi avslag på forespørselen av Finansdepartementet. Begrunnelsen var at "Nefco har av hensyn til sin forhandlingsposisjon på generelt grunnlag bedt om at medlemmer i fondet unntar informasjon om investeringer i enkeltprosjekter fra offentlighet". Finansdepartementet begrunnet avslaget om innsyn med paragraf 23 i offentligloven.
- Vi bad samme dag om innsyn i korrespondansen som har vært mellom Nefco og norske myndigheter rundt spørsmålet om offentlig innsyn i investeringer som fondet gjør.
- Departementet svarte at vi måtte gå via offentlig journal og be om innsyn der.
- Vi bad om ny vurdering av innsynskravet. Vi kunne ikke se at departementets tolkning av offentlighetsloven var holdbar, og viste til paragraf 28 i loven.

- 10. november oversendte Finansdepartementet innsynsforespørselen til Olje- og energidepartementet, med begrunnelse at det var dette departementet som hadde inngått avtalen med fondet.
- 16. 11 fikk vi innsyn i statens deltakeravtale og "Rules of Procedure"
- Parallelt med dette hadde vi rettet forespørsel direkte til ledelsen i Nefco. 12.11 bad vi om en liste over CDM-prosjekter selskapet hadde kjøpt kvoter i.
- 2. desember mottok vi en epost med oppdatert liste over prosjektporteføljen fra Nefco. Det gikk altså om lag fire uker fra vi sendte første forespørselen til Finansdepartementet til vi hadde prosjektlisten, men det var altså Nefco som til slutt sendte oss oversikten.

Spillet på nettets fordeler

Med alle bitene på plass kunne vi begynne arbeidet med å visualisere dataene i databasen vår. Første utfordring var å finne et egnet lagringssted for databasen. Det er ikke så mange år siden vårt eneste valg hadde vært å bruke en databaseserver. Det kreves mennesker til å sette de opp og til å drifte de. De er også laget for større prosjekter en hva vi journalister som oftest trenger, så de kan være unødvendig tungvinte å jobbe mot.

Tidene har endret seg og i dag kan man komme veldig langt ved å bruke Googles Spreadsheet, som er Google online-regnearkløsning. Dette ga oss fordelene at alle som deltok i prosjektet lett fikk tilgang til databasen slik at de kunne gjøre sine egne oppslag.

En annen fordel med Spreadsheets er at mange utvikler løsninger som bygger oppå de, og deler disse løsningene med verden gjennom såkalte åpen kildekode. Et av disse bærer det mystiske navnet Miso, som blant annet The Guardian står bak. Dette prosjektet tar sikte på å utvikle verktøy som skal gjøre det enklere og raskere å lage visualiseringer og interaktive historiefortelling. Et av verktøyene, Dataset, gjør det lettere å jobbe med data fra f.eks. Google Spreadsheet. Dette ga oss muligheten til å gjøre lette databaselignende forespørsler og få ut data på fornuftig format.

På grunn av den store datamengden og kompleksiteten i materien trengte vi bistand for å gjøre kartet mest mulig forståelig for leserne. Bente Ljones og Camilla Hansen fra grafikk- og designavdelingen ble derfor koblet på. Vi fikk utviklet egne ikoner til kartet, samt gode råd om hvordan kartet og informasjonen skulle presenteres for å hjelpe leserne til å forstå det. Noe inspirasjon til kartløsningen hentet vi fra den ideelle organisasjonen Sandbag, som har et kart over klimavotekjøp for europeiske selskaper. Dette kartet har kun et fåtall norske selskaper og den har heller ingen oversikt over de statlige kjøpene.

Grafikken på neste side viser hvordan forbindelsen mellom Gassco AS Kårstø gassprosesseringsanlegg og Gujarat HFC23 Decomposition er satt sammen i vår database.

Et eksempel

Vi tar utgangspunkt i ulandsprosjektet **Gujarat HFC23 Decomposition**, som kjøper av kvoter i dette prosjektet velger vi oss **Gassco AS Kårstø gassprosesseringsanlegg**.

Her er kildene våre:

EUS TRANSAKSJONSLOGG (CITL)

Navn på selskap	Gassco AS Kårstø gassprosesseringsanlegg
Id til selskap	101901
År	2008
Prosjektreferanse	1
Antall kvoter	50.000

UNEP RISOES CDM OVERSIKT

Prosjektid	CDM0001
Prosjektreferanse	1
Prosjektnavn	GHG emission reduction by thermal oxidation of HFC 23 in Gujarat
Region	Asia & Pacific
Sub-region	Southern Asia
Land	India
Provins	Gujarat
Type	HFCs
Undertype	HFC23

FNS KLIMASEKRETARIAT (UNFCCC)

Prosjektreferanse	1
Lenke til prosjektoversikt	https://cdm.unfccc.int/Projects/DB/SGS-UKL1092749325.58/view
Lat	22,531111
Lon	73,597222

NORSKEUTSLIPP.NO (KLIF)

Klifs id	6428
Navn på selskap	Gassco AS Kårstø gassprosesseringsanlegg
Lon	5,5132
Lat	59,27785
Type	Utvinning av naturgass
Tildelt 0812	977.088
Utslipp 2008	1.200.731
Utslipp2009	1.129.194
Utslipp2010	1.073.963
Utslipp2011	1.046.342

Vi måtte også lage en bro fra KLIFs id for selskap til iden vi hentet fra Transaksjonloggen

Id til selskap fra CITL	101901
Klifs id	6428

Kvotefabrikken i Mexico

Arbeidet med å finne og tilrettelegge informasjonen vi trengte i databasen var den tyngste delen av jobben, men samtidig med dette arbeidet begynte vi å planlegge de øvrige delene av prosjektet. Vi bestemte oss tidlig for å dra ut på reportasje til noen av prosjektene hvor norske selskaper var involvert. Ganske raskt konkluderte vi med at vi aller først burde besøke en av kjølegassfabrikkene. Årsaken til dette var todelt:

- 1 Databasen vår viste at denne typen kvoter dominerte det norske markedet, med nesten 50 prosent av kjøpene.
- 2 Kritiske FN-rapporter og EUs vedtak om å kaste ut denne kvotetypen fra det europeiske kvotehandelssystemet (EU-ETS) fra 2013 gjorde anleggene journalistisk interessante.

Men hvilken skulle vi velge?

Vi tok utgangspunkt i oversikten vi hadde utarbeidet, som viste at norske interesser hadde kjøpt kvoter fra 17 av de totalt 19 kjølegassanleggene i verden som solgte kvoter.

11 av de 17 aktuelle anleggene lå i Kina. Disse valgte vi raskt vekk som reisemål. Vi vurderte sannsynligheten for å komme hjem med et dårligere utbytte som større hvis vi valgte å dra til Kina. For det første ville det kreve mye arbeid å få kinesisk pressevisum (dersom det i hele tatt lot seg gjøre), og vi ville være helt avhengige av tolk over alt på en Kina-reise. Prosjektene i Kina var dessuten fullt ut statskontrollerte, uten deltakelse fra internasjonale finansaktører. Privat storkapitals deltakelse i karbonmarkedet var en side ved systemet som vi gjerne belyse, noe som ikke lot seg gjøre om vi valgte et kinesisk prosjekt.

Vi stod da igjen med seks anlegg: Tre i India, ett i Sør-Korea, ett i Argentina og ett i Mexico. Etter å ha studert prosjektdokumentene for de ulike anleggene i FNs CDM-database, pekte Mexico-fabrikken seg ut som spesielt aktuell. I denne fremgikk det at to av verdens største banker, JP Morgan Chase (gjennom det heleide datterselskapet EcoSecurities) og Goldman Sachs, var inne som prosjektutviklere ("authorized participants"). Fabrikken tilhørte det mexicanske selskapet Quimobasicos S.A. de C.V. En titt på selskapets hjemmeside fortalte oss at også eiersiden var interessant: Det amerikanske industrikonsernet Honeywell eier halvparten av Quimobasicos. Atle husket at Honeywell hadde vært fremme i forbindelse med Statens pensjonsfond Utlands investeringer og fondets etiske retningslinjer. En kjapp sjekk med Finansdepartementet bekreftet at Honeywell fortsatt er utestengt fra oljefondet på grunn av selskapets involvering i den amerikanske atomvåpenindustrien.

Vi bestemte oss for å dra til Monterrey, Mexico.

Formålet med å reise til fabrikken var delt:

- 1 Vi ønsket å se med egne øyne hvordan fabrikanlegget så ut, og sikre oss bilder

- 2 Vi ville prøve å få fabrikkledelsen i tale, for å få deres syn på kjølegasskvote-handelen

Kritikk mot kjølegasskvotene hadde vært fremme tidligere, særlig i internasjonal presse. I Norge refererte Aftenposten.no kort til en av The Guardians saker i 2007 (Aftenposten.no 01.09.07). Den grundigste gjennomgangen i norsk presse var et oppslag i Dag og Tid ("Det store smottholet", 13. august 2010).

Det ingen hadde fanget opp, var dominansen slike kvoter hadde i det norske markedet. Ingen hadde heller gått inn og sett på hvem som stod bak kjølegassanleggene, eller hvilke fabrikker det faktisk var snakk om.

Problemstillingen som lå i bunnen var preget av mange teknikaliteter, med FN-rapporter, prosjektdokumenter og intrikate beregninger av klimaeffekten til gassene som ble produsert ved anleggene. Det ville bli en utfordring å fortelle historien på en måte som var både forståelig og lesverdig. Vi trodde at en reise kunne hjelpe oss med å gjøre historien lettere tilgjengelig, i tillegg til at vi håpet å få plass noen faktabiter i Mexico.

Vi begynte researchen av Monterrey-fabrikken med å lese det vi kunne finne på nettet og i det internasjonale avisarkivet Factiva. Dokumentene på prosjektsiden til CDM-sekretariatet til FN ga god oversikt over selve prosjektet, men ellers var det ikke stort å finne av interesse.

I november 2011 skaffet oss en researcher og tolk i Mexico, Ulises Felipe Escamilla Haro, ved hjelp av kontakter i amerikansk presse. Han kunne være med oss til Monterrey, og tok også på seg noen mindre research-oppgaver. Han undersøkte blant annet eierforholdene på meksikansk side, uten å finne noe vi vurderte som interessant for norske lesere.

Planen var å reise til Mexico på nyåret. Alt i november rettet vi, via Ulises, de første henvendelsene til fabrikkledelsen, for å spørre om vi kunne få komme på besøk og få et intervju med direktøren.

Det førte til en lang korrespondanse på e-post, med brev fra sjefredaktøren, samtaler med ulike ansvarlige i Quimobasicos-systemet og også korrespondanse og telefonsamtaler med presseavdelingen hos Honeywell i USA. Vi valgte å være åpne om vårt ærend fra første stund. Vi visste at ledelsen var fullt klar over at kvoteforretningene var kontroversielle, og antok at de uansett ville skjønne hva vi var ute etter.

All kontakt ble loggført. Til sammen 14 ulike henvendelser ble gjort fra november 2011 til februar 2012, uten at vi fikk noen intervjuavtale eller klart svar på om de ville ta imot oss.

Vi valgte likevel å reise til Monterrey. I arbeidet med å kartlegge fabrikken brukte vi Google maps. Satelittbildene skaffet oss en ganske god oversikt over området hvor fabrikken lå. Der så vi at det sannsynligvis ville være mulig å komme nært nok til at vi kunne ta bilder, selv om vi ikke skulle lykkes med å komme inn på selve fabrikken.

Vel fremme i Monterrey kom vi ikke lenger enn til administrasjonsbygget hos Quimobasicos, der vi ble avvist. Vi brukte halvannen dag på å prøve å komme inn, med telefoning og diskusjoner med ulike dørvoktere. Vaktene gjorde det også klart at det ikke var tillatt å fotografere. Fotograf Tor Høvik, snek seg til å ta noen bilder i skjul. En imøtekommende mann som bodde ved fabrikkmuren, ute av syne for vaktene, lot oss også komme opp på taket sitt, slik at vi fikk tatt noen oversiktsbilder av anlegget. Vi fikk dessuten sikret oss noen levende bilder til videoreportasjene vi hadde planlagt å publisere, før vaktene satte en stopper for filmingen.

I ett av dokumentene i databasen til FNs klimasekretariat hadde vi funnet mobilnummeret til fabrikkens direktør, Sergio Lozano Garcia. En svært kort telefonsamtale fortalte oss at han var kjent med at vi hadde vært på døren, og at han ikke ville svare på spørsmål.

Vi diskuterte om vi burde gjøre enda et forsøk på å få tatt bilder av fabrikkdirektøren og få ham i tale, for eksempel ved å prøve å finne ut hvor han bodde og banke på døren hjemme. Dette droppet vi, etter klare råd fra tolken. Privatadresser er ikke offentlig tilgjengelig informasjon, av gode grunner: I denne delen av Mexico er kidnappingsindustrien omfattende, og bedriftsledere og andre med penger er særlig utsatt. Fremmede menn som tropper opp på døren uanmeldt vil i beste fall utløse tilkalling av politi eller væpnede vakter, ifølge Ulises.

Det relativt magre utbyttet av Monterrey-turen var litt skuffende. Men vi hadde fått noe: Et lite knippe brukbare bilder, litt videomateriale, pluss observasjoner av fabrikkområdet og inntrykk fra møtet med vaktene, sekretæren og fabrikkporten. Begge deler var sårt tiltrengt for å gi saken liv.

Den største mangelen var at vi fortsatt ikke visste hvordan fabrikkledelsen så på problemstillingene vi ville reise. Vi fant ingen offentlige uttalelser fra dem om temaet ved søk i det internasjonale avisarkivet Factiva. Åpne nettsøk på fabrikknavnet og navnene til folkene i fabrikkledelsen (som var nevnt i prosjektsøknaden til CDM-styret) ga veldig mange treff av likt og ulikt. Vi konsentrerte oss om å søke på CDM-systemets nettsider (f.eks. ved å bruke søkestrengen "quimobasicos site:cdm.unfccc.int" i Google). Det var i FN-systemet de viktige diskusjonene om HFK-kvotene hadde gått, og det var sannsynlig at en så stor aktør hadde kommet med innspill til drøftingene, kanskje også skriftlig. Vi satte oss ned for å lese, og fikk ganske raskt lønn for strevet:

Blant de første treffene på CDM-sekretariatets hjemmeside var et brev signert fabrikkdirektør Garcia, sendt til FNs CDM-styre 16. januar 2012, der han argumenterer for at kjølegassfabrikkene fortsatt må få selge klimakvoter. Avslutningen på brevet ga oss også punch-linen til åpningsartikkelen: Garcia truer med at den foreslåtte innstramningen i regelverket vil føre til at de ekstremt aggressive klimagassene ikke lenger vil bli destruert ("project owners ceasing to operate the HFC-23 destruction facilities").

Et sentralt poeng for oss var at saken ikke måtte få et påstand-mot-påstand-preg. En rekke miljøorganisasjoner har sterke meninger om kjølegasskvotene, og vi kunne lett bygget saken rundt deres beskyldninger. Vi ønsket oss et sterkere og mer uavhengig kildegrunnlag.

Vi gikk inn i det som fantes av vitenskapelige artikler og rapporter. Mange av disse studiene var referert i nyhetsbrev fra- og nettsidene til analyseselskaper og organisasjoner som Point Carbon, CDM Watch, Transparency International og Sandbag. De viktigste av disse artiklene og rapportene var:

- 1 Sammenbraget av en større studie utført av FNs eget metodepanel for CDM-ordningen, som tok for seg driften av alle kjølegassfabrikkene, utført i 2010
- 2 Innspill fra Det Norske Veritas (som verifiserer og validerer CDM-prosjekter) som var sendt til FNs CDM-styre, og som lå ute på FNs nettsider.
- 3 En studie utført av den tyske CDM-eksperten Lambert Schneider, publisert i det fagfelle-vurderte tidsskriftet Climate Policy Journal.
- 4 På EU-kommisjonens nettsider lå dokumenter om deres syn på kjølegasskvotene, publisert i forbindelse med EUs forestående svartelisting.
- 5 Et fem siders Q&A-dokument fra Verdensbankens nettsider, som svar på kritikk mot kjølegasskvotene,

Vi forsøkte også å få innsyn i selve FN-studien fra 2010, som hadde gransket alle de 19 kjølegassprosjektene i detalj. Særlig var granskingsrapporten om fabrikk i Monterrey av interesse. Vi fikk avslag på innsynsbejæringen fra FNs CDM-styre, med henvisning til at alle disse rapportene inneholdt forretningshemmeligheter. Her fant vi ingen omvei som kunne gi oss tilgang, og måtte nøye oss med det nevnte sammendraget.

Kildematerialet ga ikke grunnlag for å si at kjølegasskvotene ikke hadde noen positiv effekt på klimautslippene, eller at hele ordningen burde avskaffes, slik deler av miljøbevegelsen mente. Men vi kunne fastslå et par viktige, ubestridte fakta:

- 1 Både FN og EU hadde funnet indikasjoner på at systemet førte til at produksjonen av ozon-ødeleggende kjølegass ble drevet opp
- 2 Fabrikk i Mexico hadde tilsynelatende tilpasset driften for å maksimere inntektene fra kvotene. Andelen av HFK 23-gass fra produksjonen -- som er den gassen de får betalt for å destruere -- sank med 40 prosent i en periode da de hadde nådd det årlige maks-taket for kvotesalg.

Et viktig poeng i saken var hvordan Norge og FN i sin tid hadde jobbet for å få faset ut kjølegassfabrikkene som nå fikk enorme inntekter via CDM-systemet. Dette internasjonale miljøarbeidet munnet ut i Montreal-protokollen, som ble inngått i 1987. Informasjon om det norske forbudet mot disse kjølegassene var lett tilgjengelig på nettsiden Miljøstatus.no, som blir drevet av norske miljømyndigheter. Selve Montrealprotokollen og fakta om denne hentet vi fra hjemmesiden til FNs miljøprogram (UNEP).

Statoil var den største norske kjøperen av kvoter fra anlegget i Monterrey. Tilsvar fra dem ble innhentet på telefonen, etter en relativt omfattende korrespondanse med Statoils informasjonsavdeling. Videojournalist Alice Brattshaug dro dessuten til Stavanger, der hun gjennomførte et videointervju om problematikken med tradingsjef Thomas Egeland i Statoil. Dette ble publisert på bt.no samme dag som artikkelen stod på trykk. Vi intervjuet også en analytiker i Point Carbon, som følger det kommersielle karbonmarkedet, lederen av miljøorganisasjonen CDM Watch i Brussel, og den norske representanten i CDM-styret, Peer Stiansen fra Miljøverndepartementet.

Vi prøvde også å få intervju med den tidligere nevnte CDM-eksperten Lambert Schneider. Han var i mellomtiden blitt ansatt i FNs klimasystem, og via presseavdelingen i CDM-sekretariatet i Bonn fikk vi avslag på vår intervjuforespørsel. Våre eposter til de ansvarlige i Goldman Sachs og EcoSecurities, med spørsmål om deres deltakelse i CDM-prosjektet i Monterrey, ble aldri besvart.

Kvoteprosjektet i Iran

Under gjennomgangen av kvotedatabasen til UNEP Risoe la vi merke til et selskap med et ganske uvanlig klimakvoteengasjement. Det norske selskapet Carbon Limits AS stod oppført som kvotekjøper fra et statlig iransk kvoteprosjekt.

Vi hadde gjort et søk på "Norway" i UNEP Risøes enorme database over kvoteprosjekter og -transaksjoner i FN-systemet da selskapet dukket opp. Søket var et ledd i arbeidet med å sy sammen det komplette norske kvotekartet.

Vi fant snart igjen selskapet også i et annet dokument som vi hadde bedt om innsyn i, i november 2011:

De stod oppført på Klima- og forurensingsdirektoratet (KLIF) sin liste over kvoteprosjekt-deltakere som hadde søkt om og fått et såkalt Letter of Approval (LoA) fra Norge. LoA-en gjaldt "Soroosh & Nowrooz Early Gas Gathering and Utilization Project" i Iran -- det samme som Carbon Limits var knyttet til i UNEP Risøe-basen. Godkjent deltaker var nettopp Carbon Limits.

Alle prosjektdeltakere som ønsker å få registrert et prosjekt for salg av kvoter i FN-systemet, trenger en LoA fra sitt hjemland først.

KLIFs liste inneholdt totalt 169 slike CDM-prosjekter. I likhet med de fleste norske treffene i UNEP Risøe-basen, var også KLIFs liste dominert av store aktører som Statoil og Finansdepartementet. Det var rimelig å anta at disse, på grunn av sitt store behov for kvoter, hadde gått direkte inn i utviklingen av en rekke prosjekter.

Carbon Limits AS skilte seg ut. De stod ikke i registeret over selskaper som hadde klimagassutslipp i Norge, og hadde altså ikke bruk for kvoter for å gjøre opp for seg. De opererte i den andre enden av verdikjeden, altså blant de som selger klimakvoter. De var oppført både som prosjektdeltaker og kvotekjøper -- det siste måtte være for å selge verdipapirene videre.

I kartleggingen av selskapet søkte vi blant annet gjennom a-tekst. Der fant vi blant annet ut at Carbon Limits AS hadde vært omtalt en gang i norske presse (Dag og Tid 11. juni 2010), i forbindelse med et omstridt kvoteprosjekt i Nigeria. Styreformann var Statoils tidligere toppsjef, Arve Johnsen.

At selskapet hadde et prosjekt i Iran var derimot ukjent.

Nettsidene til Carbon Limits gjorde relativt detaljert rede for selskapets ulike prosjekter. Den eneste refereransen til Iran der, var følgende setning: Carbon Limits "was the first company to work with Iran on capacity building related to the Kyoto Protocol and has since worked with the National Iranian Oil Company on evaluating the potential for projects in the upstream sector". "Kapasitetsbygging" og "evaluering av prosjektpotensiale", men ingenting om at selskapet deltok i et konkret prosjekt.

Vi hentet ut selskapets årsberetninger og årsregnskaper fra Brønnøysundregistrene. Vi hentet også ut alle tilgjengelige dokumenter om Iran-prosjektet fra FNs CDM-sider. Den siste kilden viste seg å være svært innholdsrik.

Av dokumentet "Chronology of the Development of the Soroosh-Nowrooz Project", som var sendt inn til FN for å få prosjektet godkjent, gikk det frem at prosjektet hadde begynt som et samarbeid mellom det iranske oljeministeriet og norsk UD, tilbake i 2004. Dokumentet fortalte også at Statoil hadde vært tung involvert. Dette hadde skjedd mens Statoils Iran-skandale pågikk for fullt, og nysgjerrigheten vår var vekket for alvor.

UDs involvering måtte bety at det fantes spor etter prosjektet i departementenes arkiver.

For di prosjektet hadde sin spede begynnelse for nesten ti år siden, måtte vi søke i departementenes gamle postjournal (EPJ) i jakten på dokumentasjon på hva som hadde skjedd. Vi fikk innvilget innsyn i flere dokumenter som i utgangspunktet var stemplet som unntatt offentlighet.

Dokumentasjonen ga flere interessante opplysninger:

- 1 UD hadde i 2004 gitt økonomisk støtte til å utrede et norsk-iransk CDM-samarbeid
- 2 Det hadde vært et møte i Stavanger i 2004 der den iranske viseoljeministeren drøftet bl.a. CDM med norske toppbyråkrater og Statoil m.fl.
- 3 UD og Irans oljeministerium hadde arrangert en felles CDM-konferanse i Teheran i 2004
- 4 Statoil-sjef Helge Lund og hans iranske kollega i Iranian Offshore Oil Company (IOOC) hadde personlig signert en intensjonsavtale om kvoteprosjektet under oljekonferansen i Stavanger i 2006
- 5 Statoil hadde trukket seg fra samarbeidet ett år senere, i 2007.

Vi visste også at Iran og iranske oljeselskaper var omfattet av strenge sanksjoner fra både USA, EU og Norge. Hva sa disse om CDM-prosjekter? Vi studerte EUs og Norges sanksjonsforskrifter (som i praksis er identiske), uten å finne holdepunkter for at denne typen samarbeid ble rammet direkte. Restriksjoner på banktransaksjoner etc. ville høyst sannsynlig lage praktiske problemer, men samarbeidet som sådan så ikke ut til å være rammet av europeiske sanksjoner. En samtale med UD's kontor for eksportkontroll tydet på det samme.

På amerikansk side var det anderledes. Vi hadde i løpet av arbeidet blitt kjent med et daglig nyhetsbrev fra Thomson Reuters som bringer nyheter og analyser om karbonmarkedet. Vi tegnet et gratis tidsbegrenset prøveabonnement der vi også kunne søke i tidligere artikler. En artikkel fra november året før fortalte at en av verdens ledende karbonbørser, Intercontinental Exchange, hadde stengt ute klimavoter fra Cuba på grunn av den amerikanske handelsboikotten. Det samme gjaldt kanskje Iran? Søk i Factiva-avisarkivet fortalte oss at slik var det.

Verdens to største børser for karbonhandel ville ikke lenger omsette CER-er fra Iran og Nord-Korea.

En av direktørene ved en av børsene, nordmannen Henrik Hasselknippe ved The Green Exchange i London, forklarte oss om bakgrunnen.

Med denne dokumentasjonen på plass kontaktet vi styreleder Arve Johnsen. Han ville ikke uttale seg, men viste videre til daglig leder Torleif Haugland, som var imøtekommende og ga flere utfyllende opplysninger. Til vår overraskelse var Haugland forberedt på at vi kom til å ringe: NORAD hadde sendt ham et varsel om at vi hadde bedt om innsyn i en del Carbon Limits-dokumenter fra deres postliste.

Haugland bekreftet det vi alt visste, og ga en del utfyllende opplysninger om historikken, blant annet om hvem som hadde vært til stede på møter og seminar. Han bekreftet også at Carbon Limits AS var oppført som prosjektdeltaker. Samtidig sa han at de ikke var økonomisk eksponert i prosjektet, fordi underliggende avtaler gjorde at de kun fikk betalt av iranerne for de timene de la ned i prosjektet. Dette

gjorde ifølge Haugland at selskapet ikke ville bli rammet økonomisk av den amerikanske boikotten. Avtalene fikk vi ikke innsyn i. Henvendelser til det iranske statlige oljeselskapet på telefon og e-post, for å prøve å få innsyn eller mer kunnskap den veien, ga heller ingen resultater.

Historien om Statoils ukjente CDM-samarbeid med iranerne var interessant. Samtidig lå samarbeidet flere år tilbake i tid, og var nå avsluttet -- etter "en helhetsvurdering, hvor også politiske og strategiske betraktninger ble tillagt vekt", som tradingsjef Thomas Egeland i Statoil skrev i en e-post.

Vi valgte å vinkle på den amerikanske børsboikotten av et hittil ukjent norsk-iransk klimakvote-samarbeid.

Vi hadde fått ut en interessant historie med et godt nyhetspoeng. Den ville neppe blitt oppdaget om vi ikke hadde satt igang arbeidet med å få plottet inn alle norske CDM-prosjekter på et kart.

BKK i Panama

Finnes det lokale aktører på Vestlandet som har satset på kvoteforretninger? Det var ett av våre hovedspørsmål da vi gikk i gang med prosjektet.

En av føringene vi hadde gitt oss selv, var å prøve å trekke noen av historiene hjem til Bergen og Vestlandet. Vi visste at Statoil var tungt inne på kjøpersiden. Men fantes det noen her vest som også hadde gått inn i andre enden av verdikjeden, som prosjektutvikler eller selger av klimakvoter?

Ett naturlig selskap å se på i denne sammenhengen, var det lokale kraftselskapet BKK, som er ett av landets største. Det hadde vært omtalt at statseide SN Power hadde investert i kraftprosjekter i utviklingsland der salg av CDM-kvoter var en del av forretningsideen. Vi visste også at BKK hadde sin egen utenlandsdivisjon, BKK International. Deres satsing i flere u-land hadde vært omtalt i tidligere (BT 15.01.11). Det hadde også vært uenighet i BKKs eierkommuner om utenlandssatsingen.

BKKs nettsider og årsrapporter opplyste ingenting om klimakvoter var en del av satsingen i Asia, Mellom-Amerika eller Afrika.

Den informasjonen vi ikke fant hos BKK fant vi likevel da vi undersøkte nettsidene til selskapet Aqua Imara, som BKK er nest største eier i. På nettsidene sto det at flere av selskapets prosjekter var basert på nettopp kvotesalg.

Deres prosjekt i Panama pekte seg ut som spesielt interessant. Panama er inne i en enorm boom av kraftutbygginger, og rapporter og medieoppslag i lokal presse fortalte om konflikter både med miljøvernere og urfolk.

I en tidlig fase av arbeidet tok vi kontakt med divisjonsdirektør Svenn-Erik Rafoss i BKK International for å vite mer om prosjektet. Han opplyste i telefonsamtale 31.10 at prosjektet ville være økonomisk bærekraftig uavhengig om BKK ville bli godkjent som CDM-prosjekt. - Vi bygger uansett, sa Rafoss. Han opplyste at spaden ville bli stukket i jorden før utgangen av 2011.

Dette var en ganske oppsiktsvekkende og interessant opplysning.

Systemet med klimakvoter gjennom CDM-ordningen hviler på det såkalte addisjonalkriteriet, som betyr at økte utslipp i et rikt land som Norge skal motsvares av tilsvarende kutt i u-landene. Det innebærer at vannkraftverket til BKK i Panama - og andre prosjekter - får selge like mange klimakvoter som det blir anslått at tiltaket vil redusere utslippene med, målt i antall tonn CO₂.

Forutsetningen er at utbyggerne kan dokumentere at prosjektet, i dette tilfelle vannkraftverket, ikke ville blitt bygget uten inntektene fra kvotesalget. Hvis prosjektet hadde blitt realisert uansett, river det grunnen bort under hele systemet.

En hel del fakta om prosjektet var å finne på FN-sidene, både fra utbyggerne og fra organisasjonene som hadde protestert.

Vi tok også kontakt med en profesjonell tolk utenfor regionhovedstaden David, der også ledelsen for utbyggingen har kontorer, for å få hjelp med å skaffe kontakter og intervjuavtaler.

To sider ved utbyggingen var særlig interessante:

- 1 Spørsmålet om utbyggingen var addisjonell -- altså om det stemte at prosjektet ikke ville blitt bygget uten CDM-inntektene.
- 2 Miljøkonfliktene knyttet til dette vannkraftprosjektet.

Vi ønsket å undersøke BKKs Panama-utbygging på selvstendig grunnlag, og snakke med så mange som mulig av de involverte: Både lokale folkevalgte, grunneiere, miljøaktivister miljømyndighetene og utbyggerne. Fordi vi hadde avtaler i Mexico som ikke lot seg flytte på både før og etter Panama-delen av reisen, hadde vi bare tre-fire dager til rådighet i landet.

Tolken satte opp intervjuavtaler med aktuelle kilder, og organiserte to dager med besøk i distriktet der utbyggingen foregikk. Vi ventet med å be om en intervjuavtale med utbyggerne til vi var på plass i området. Årsaken var at vi ønsket å prioritere de kildene det var vanskeligst å komme i kontakt med og få intervjuet skikkelig, som var lokale grunneiere og myndighetspersoner. Vi regnet med at Agua Imaras folk uansett ville være tilgjengelige for et skikkelig intervju, enten på kort varsel i Panama eller i verste fall på telefonen hjemmefra etterpå. Vi visste heller ikke om det kunne

være fare for at utbyggerne ville vanskeliggjøre arbeidet vårt dersom de visste at vi var på vei.

Minuset med en slik fremgangsmåte var at det kunne bli vanskeligere å få tilgang til anleggsområdet og få tatt skikkelige bilder når besøket ikke var klarert. Vi satset på at dette ville ordne seg. Det gjorde det også: Prosjektledelsen i David stilte opp til intervju på sitt kontor på kort varsel, og med hjelp fra lokalkjente fant vi åpne veier inn til elven og anleggsområdet.

Mens vi var i Panama, pågikk det voldsomme protester mot en annen kraftutbygging i samme provins. Lokale indianere sperret hovedveien gjennom landet, noe som skapte problemer også for oss: Bensinstasjonene gikk tomme for drivstoff, og tolken ville ikke kjøre oss rundt slik vi ønsket. Det gjorde at vi ikke fikk besøkt stedet der de voldelige opptøyene fant sted.

I utskrivningen valgte vi å fokusere på konsekvensene av hele kraftboomen som BKK er en del av i Chiriqui-provinsen, i tillegg til de lokale konsekvensene av Bajo Frio-utbyggingen spesielt.

Det andre sporet vi hadde undersøkt -- spørsmålet om utbyggingen faktisk er addisjonell -- valgte vi å tone ned.

Det lå fast at investeringsbeslutningen var tatt før utbyggerne hadde fått godkjent sin CDM-søknad. Det nevnte sitatet fra divisjonsdirektør Rafoss i BKK var heller ikke til å misforstå. Samtidig fant vi ingen holdepunkter for at FNs regelverk ikke var fulgt av utbyggerne. Deres egen forklaring om at de hadde studert CDM-systemet så godt at de allerede visste at de oppfylte CDM-kravene, var plausibel nok. Dette slo da også til: Etter at vi hadde publisert, gikk Agua Imaras CDM-søknad igjennom i FN-systemet.

Gjennom søk etter CDM-dokumenter i departementenes postjournal før reportasjereisen til Mellom-Amerika hadde vi også fått innsyn i et brev fra de norske kraftselskapene som er involvert i CDM-forretninger, der de ber om et møte med miljøvernministeren for å få hjelp i kampen mot innstramminger i de internasjonale kvotereglene. Miljøverndepartementet har senere bekreftet at et slik møte har funnet sted. De har nektet oss innsyn i referatet, med henvisning til at dokumentet er internt.

Statkrafts ukjente kvoteselskap

I vår gjennomgang av norske selskaper som hadde kjøpt kvoter, dukket et annet overraskende navn opp: Statkraft Carbon Invest. På nettsiden for Verdensbankens ulike karbonfond fremgikk det at de var inne i både Community Development Carbon Fund, Umbrella Carbon Facility T1 og Carbon Fund for Europe.

Selskapet dukket også opp i UNEP Risoe-basen da vi filtrerte på norske selskaper som er autoriserte kjøpere av CDM-kvoter.

Vi hadde aldri hørt om selskapet før, og ble nysgjerrige. Vi trodde ikke vannkraftprodusenten Statkraft hadde behov for klimakvoter, i hvert fall ikke for virksomheten selskapet driver i Norge.

I Atekst fant vi kun en kort artikkel i Aftenposten (21.03.07) om at Statkraft Carbon Invest hadde gått inn i et europeisk karbonfond. Det fremgikk at Statkraft anså karbonmarkedet som en del av sin handelsvirksomhet, fordi karbonprisene påvirker kraftprisene.

Vi hentet ut selskapets årsberetninger og regnskap fra Brønnøysundregistrene for de siste årene. Det fremgikk at Statkraft Carbon Invest as var et heleid datterselskap av Statkraft. I årberetningen for 2010, under avsnittet "Viktige hendelser", stod noe interessant: " Den 21.01.2011 vedtok medlemsstatene i EU å ekskludere CDM kreditter fra HFC 23 prosjekter i EU ETS med virkning fra 30.04.2013. Dette betyr at kvoter fra slike prosjekter mottatt etter denne datoen ikke har noe verdi i EU ETS. (...) Statkraft Carbon Invest AS har investert i tre CO2-fond i Verdensbanken. Ett av fondene, Umbrella Carbon Facility (UCF), har utelukkende inngått kjøpsavtaler med HFC 23 prosjekter. Som følge av EUs vedtak vil dette fondet få betydelig lavere verdi, siden en sjettedel av kvotene fra UCF fondet vil bli levert etter 30.04.2013."

EUs vedtak om å svarteliste HFK-kvotene, og miljøbegrunnelsen som lå bak, var vi vel kjent med. Men ikke at statseide Statkraft hadde satset på slike karbonpapirer. Hva hadde de tenkt å gjøre med kvotene som EU ikke lenger ville tillate? Og ikke minst: Hvor mye lå statsselskapet an til å tape i kroner og øre?

Av selskapets egne regnskaper fremgikk det at de hadde forpliktet seg til å investere 22,5 millioner euro i UCF-fondet fra 2006-2013.

Det vi ikke visste, var hvordan avtalen med UCF så ut. Var kvoteprisen fastsatt da avtalen ble inngått, eller ville mengden kvoter de fikk for pengene avhenge av markedsprisen?

Ledelsen i Statkraft Carbon Invest ønsket ikke å fortelle oss noe om hvordan avtalen så ut, og ville heller ikke gi noe estimat på hvor mye de lå an til å tape. Det var heller ikke bokført noen tap eller nedskrivninger som følge av EU-forbudet i 2010-regnskapet.

Etter bakgrunnsamtaler med folk som kjenner karbonmarkedet om hvordan slike avtaler vanligvis ser ut, valgte vi å gjøre et overslag. Vi la til grunn at det var avtalt en fast pris pr. kvote for hele avtaleperioden. Dersom dette stemte, ville □ av investeringsforpliktelsen utgjøre ca. 30 millioner kroner.

Vi intervjuet også lederen for europeisk karbonanalyse i Point Carbon. Han hadde vansker for å se at noen ville betale for disse kvotene etter at EU-forbudet trådte i kraft. Adm.dir. i Statkraft Carbon Invest sa på sin side følgende: "Vi går ut fra at det finnes kjøpere der ute. Kanskje".

Det var for mange ukjente faktorer til at vi kunne slå fast presist hvor mye Statkrafts datterselskap lå an til å tape. Men vi var helt sikre på at det måtte være snakk om millionbeløp. Dette bygde vi både på Point Carbons analyser og på hva en rekke andre kilder hadde fortalt oss om de generelle utsiktene for HFK-kvotene etter EU-forbudets inntreden. Også HFK-fabrikantenes egne protester og argumentasjon mot EU-forbudet, som vi hadde omtalt i forbindelse med Monterrey-reportasjen, tilsa at HFK-kvotene ville falle dramatisk i verdi.

Vi presenterte også overslaget vi hadde gjort som tilsa et tap på ca. 30 millioner kroner for Statkraft Carbon Invest, og forutsetningene vi hadde lagt til grunn for regnestykket.

2011-regnskapet, som kom etter BTs første artikkel, viste at selskapet nå hadde skrevet ned verdien av kvotene med 32,3 millioner kroner -- 2,3 mill. mer enn vårt anslag. Selskapet sier fortsatt at de har håp om å få solgt kvotene, og omtaler nedskrivningen som "regnskapsteknisk".

Norske klimakutt i Indre Mongolia

Et av hovedmålene i prosjektet var å synliggjøre den norske statens kjøp av klimakvoter. Hvilke prosjekter kjøper vi utslippsrettigheter fra, hvor er de lokalisert og har de den effekt som ligger til grunn for hele den grønne utviklingsmekanismen?

En gjennomgang av Finansdepartementets transaksjoner viste at veldig mange av investeringene var gjort i vindparker i Kina, og det slo oss at mange prosjekter var lokalisert i den autonome regionen Indre Mongolia. Det var et litt eksotisk poeng at den norske stat – fremfor å ta kutt på hjemmebane – hadde valgt nettopp steppelandet i det nordøstlige hjørnet av Kina som et hovedsatsingsområde når det gjaldt kvotekjøp. Ingen norske medier hadde omtalt kvotekjøpene i Indre Mongolia tidligere.

For å sette satsingen i Indre Mongolia i et perspektiv som var begripelig og relevant for våre lesere, valgte vi å sammenligne omfanget av den "norske" vindparksatsingen i Indre Mongolia og størrelsen på den norske vindkraftsektoren. Et tilleggspoeng her var at norske myndigheter jevnlig blir kritisert for manglende støtte til fornybare energiprojekter her i landet.

Vi innhentet tall for hvor mange vindturbiner Norge hadde bidratt til bygging av i de til sammen elleve store prosjektene i Indre Mongolia. Det ble gjort gjennom søk i prosjektdokumentene for hver enkelt vindpark. Det viste seg at staten hadde bidratt til å reise 420 turbiner på steppelandet i Indre Mongolia. Finansdepartementet kjøpte rundt halvparten av kvotene som disse vindparkene får selge gjennom FN-ordningen.

Det var en noe enklere jobb å innhente oppdaterte tall fra Norges vassdrags- og energidirektoratet (NVE). Statistikken viste at det på samme tidspunkt (i begynnelsen av 2012), var bygget 239 vindmøller i Norge.

Det sprikende kostnadsnivået mellom Norge og Kina gjør at en ren økonomisk sammenligning på vindkraftsatsingen her i landet og Indre Mongolia ikke ville gi særlig mening. Vi ba likevel Finansdepartementet om informasjon om kostnader knyttet til disse kjøpene i Indre Mongolia. Svaret var en snittpris på 10,5 euro per leverte klimakvote. Vi visste at Indre Mongolia-prosjektene skulle levere rundt tre millioner kvoter. Dermed kunne vi regne ut at staten hadde brukt om lag en kvart milliard kroner på kjøp av kvoter fra disse vindparkene.

Satsingen i Indre Mongolia var som nevnt et poeng vi ønsket å dyrke for å lokke flere lesere inn i en artikkel der vi løftet den overordnede problemstillingen: Bidrar klimakvoteprojektene til reelle utslippskutt?

Vi fant fort ut at det ville sprengt rammene for vårt arbeid å sette i gang egen gransking av hvorvidt flertallet av kvoteprojektene har den ønskede klimaeffekten. Derfor baserte vi oss i denne delen av prosjektet primært på tilgjengelig forskning og relevante rapporter fra eksperter og organisasjoner (se kildeliste), og fulgte opp med intervjuer med noen av forfatterne.

En av de fremste kritikerne er forsker Barbara Haya ved Berkeley-universitetet. Hun har blant annet undersøkt den såkalte addisjonaliteten, som vi omtalte i avsnittet om BKKs utbygging i Panama.

Som vi påviste i tilfellet med BKK-prosjektet i Panama, var byggingen av dette vannkraftverket igangsatt før FN-godkjenning forelå. Sammenholdt med uttalelser fra selskapets ledelse om de kom til å gjennomføre byggingen uansett, gir det en sterk indikasjon på at addisjonalitetskravet ikke var oppfylt. Vi mente også det var relevant å bruke studien til Barbara Haya som viktig kildemateriale. Haya hadde undersøkt hele 80 prosjekter i Kina og India, og konkluderte – på bakgrunn av dokumentanalyser, beregninger og intervjuer– med at det store flertallet ville blitt bygget uansett, og at prosjektene derfor ikke representerte noen reelle utslippskutt.

Men selv om Hayas studie var omfattende, var det nødvendig med flere kilder: Vi intervjuet også Zlata Turkanovic som i forbindelse med sin feltstudie i India undersøkte addisjonaliteten til tre vindparkprosjekter i delstaten Rajasthan.

I likhet med Haya, delte også Turkanovic på forespørsel relevante deler av sitt upubliserte datamateriale med oss. Studien til Turkanovic ga en ny pekepinn på at kvoteinntektene ikke var avgjørende for finansieringen. Det ble også bekreftet skriftlig fra lederen i Rajasthan Renewable Energy Corporation Limited.

Kvoteinntektene ble betraktet som en hyggelig bonus på toppen av kraftsalg-inntekter og gunstige subsidieordninger fra indiske myndigheter.

Et søk i vår database viste at Statoil hadde kjøpt kvoter fra ett av de prosjektene Turkanovic hadde undersøkt. Disse kvotene ble kjøpt for å kompensere for utslipp fra Osebergfeltet.

Det var nødvendig å stille spørsmål til ansvarlige personer både i styret for FN's CDM-ordning og Finansdepartementet. I førstnevnte tilfelle var vi i den gunstige situasjon at CDM-styret har et norsk medlem som vi helt fra oppstartfasen hadde opprettet fruktbar dialog med, nemlig seniorrådgiver Peer Stiansen i Miljøverndepartementet.

Vi konfronterte Stiansen med konklusjonene i studiene nevnt over, samt en undersøkelse utført av Lambert Schneider om mangelen på addisjonalitet. Stiansen innrømmet at det er "svært krevende å dokumentere og avgjøre addisjonaliteten", men tilføyde at styret for CDM har jobbet mye med å stramme til regelverket for å sikre prosjekter.

Deretter ba vi om tilsvar fra Finansdepartementet. Avdelingsdirektør Sigurd Klakeg, som leder det norske kvotekjøpsprogrammet, opplyste at staten ikke overprøver vurderinger CDM-styret gjør med hensyn til klimaeffekten av enkeltprosjekter. Det var journalistisk interessant at departementet ikke gjør selvstendige vurderinger av hvilke prosjekter det blir investert i, samtidig som flere studier altså viser svakheter i systemet for FN-godkjenning.

Etter at den første artikkelen om de omstridte kjølegassfabrikkene hadde stått på trykk, var det et mål å presentere totaloversikten over alle norske kvotekjøp i artikkel nummer to i serien. Med en excelbasert database kunne vi med noen enkle filtreringsgrep presentere for leserne en totaloversikt basert på prosjekttypen og geografisk lokalisering.

Denne informasjonen ble presentert i en større grafikk i papiravisen i tilknytning til artikkelen "Norge flagger ut klimakutt til Indre Mongolia" 18. mars 2012. Vi konkluderte tidlig med at grafiske illustrasjoner nødvendigvis måtte utgjøre en viktig del av fremstillingen når tema er såpass komplisert som klimakvoter. Derfor ble kollega Bente Ljones fra redaksjonens grafikkavdeling trukket med og hun var sentral i arbeidet med å utvikle visuelle fremstillinger til flere av hovedartiklene.

Nye oppdaterte data over kvotekjøp i 2011 ble for øvrig lagt inn i vårt interaktive kart på bt.no i november 2012, etter at disse var gjort tilgjengelig av EUs transaksjonslogg.

Vi overvåket også Finansdepartementets egen oppstilling over statens kjøp og inkluderte disse i databasen. Det innebar at vi måtte gå nye runde med søk i prosjektdokumenter og så plote inn geografiske data manuelt for mer enn femti nye prosjekter. Det er vår ambisjon å vedlikeholde kartet med oppdatert informasjon i tiden som kommer, slik at den kan leve videre som offentlig database og kilde for journalister og andre som ønsker å grave eller finne informasjon om den norske klimakvotehandelen med u-land.

Andre nyhetsoppslag i kjølvannet av prosjektet

Arbeidet resultaterte også i flere andre oppslag i prosjektperioden vinteren 2012 og senere perioder. Felles for flere av disse artiklene er at vår egen database har dannet grunnlaget for flere av de viktigste nyhetspoengene. Her er noen av de viktigste:

- **Beskylder norsk skogselskap for landrøveri i Tanzania:** Selskapet Green Resources er Afrikas største skoginvestor. En rekke norske næringslivstopper er inne på eiersiden i selskapet, deriblant Kjell Inge Røkke. Det ble gjennom oppslag i VG i 2009 kjent at Finansdepartementet hadde inngått en forhåndsavtale om kjøp av nær 400.000 klimakvoter fra et plantasjeprosjekt Green Resources var i gang med i Idete-regionen i Tanzania.

Vi ble i desember 2011 kjent med en ny rapport fra organisasjonen Timberwatch som anklaget det norske selskapet for landrøveri. Atle intervjuet en av lederne for organisasjonen, Blessing Karumbidza, under klimatoppmøtet i Durban samme måned. Et google-søk om prosjektet gjorde at vi også ble oppmerksom på en feltstudie utført av Tonje Refseth ved Universitetet for biovitenskap. Hennes masteravhandling inneholdt også kritikk av Green Resources-prosjektet. Selskapets ledelse avviste kritikken. Med ujevne mellomrom i løpet av våren og høsten 2012 gjorde vi søk på klimakvoteprosjekter i offentlig postjournal. I november 2012 fant vi et dokument som viste at Finansdepartementet hadde trukket seg fra avtalen om kjøp av klimakvoter fra Green Resources-prosjektet. Det resulterte i nok et nyhetsoppslag om prosjektet, og saken ble fanget opp av NTB og andre nyhetsmedier.

- **EU svartelister norske kvotefavoritter:** Den indiske kjølegassfabrikken Gujarat Fluorochemicals Ltd (GFL) er ett av 17 slike omstridte anlegg som norske selskaper kjøper klimakvoter fra. Vi googlet noen av disse prosjektene og fant at GFL-fabrikken i India var omstridt av flere årsaker. Ikke bare har salget av kvotene blitt en gullgrube for eieren Devandra Kumar Jain. Fabrikken blir også anklaget for å forurense drikkevannet og jordsmonnet til den fattige landsbybefolkningen i nabolaget. Denne kritikken kom også til uttrykk i telefonintervjuer vi gjennomførte med to represantanter for ulike miljøorganisasjoner i Gujarat som arbeider for å tale landsbybefolkningens sak mot GFL.

Et enkelt søk i vår database fortalte hvilke norske selskaper som har kjøpt klimakvoter fra dette anlegget, og den største av i alt åtte norske kunder var Statoil. Vi konfronterte selskapet med opplysningene rundt fabrikkens påståtte miljøsynder, men Statoil avviste å kommentere saken. Henvendelser til ledelsen for GFL i India ble ikke besvart. Vi presenterte saken om Gujarat-fabrikken, som inntil da ikke hadde vært omtalt i norske medier, sammen med dokumentasjonen på at de ti største leverandørene av klimakvoter til norske selskaper var industrigassprosjekter som fra 2013 er svartelistet i EUs kvotehandlingssystem. Saken ble også sitert av NTB, andre medier og fulgt opp med innslag i NRKs Her og Nå.

Gujarat-fabrikken var for øvrig en av hovedsakene i Erling Borgens dokumentar som ble vist på NRK1 noen dager etter vår artikkel.

- **Bannlyst i Danmark, omfavnet i Norge:** Vi hadde belyst norske vannkraftaktørers involvering i klimakvotemarkedet gjennom artikkelen om BKKs Panama-satsing, men mente vi hadde ikke utnyttet alt materialet vi satt på. Da det ble ny oppmerksomhet rundt norske klimakvotekjøp i forbindelse med NRKs visning av Erling Borgens dokumentar i begynnelsen av desember 2012, fant vi at tidspunktet var inne for å belyse et par nye poenger om vannkraftens plass i kvotemarkedet, med særlig fokus på norske økonomiske interesser.

Under vår research hadde vi bragt på det rene at den danske staten ikke vil kjøpe klimakvoter fra store vannkraftprosjekter som følge av den høye risikoen for miljøødeleggelser og tvangsforflytting av mennesker, særlig urfolk i den tredje verden. Samtidig viste et brev vi fant i Miljøverndepartementets postjournal, også omtalt under avsnittet om BKK, at direktørene i de største norske energiselskapene drev aktiv lobbyvirksomhet overfor regjeringen med formål å hindre at EU innfører et lignende forbud som det den danske stat praktiserer. Våre undersøkelser muliggjorde også den første samlede oversikten over vannkraftprosjekter i u-land som offentlig eide norske kraftselskaper hadde sterke eierinteresser i.

Vi kunne med utgangspunkt i vår database også presentere statistikk over hvor mange vannkraftprosjekter norske selskaper og staten hadde kjøpt klimakvoter fra. Denne artikkelen var en av flere der vi kunne høste frukter av arbeidet som var lagt ned i oppbyggingen av databasen, i kombinasjon med journalsøk og annen research. Artikkelen ble fulgt opp av VG Nett og ble sitert i andre medier.

Konsekvenser og reaksjoner

Det var et mål for oss at artikkelserien kunne få gjennomslag i den offentlige debatten, og altså særlig opp mot regjeringens klimamelding som var varslet våren

2012. Det pågikk en hard dragkamp innad i regjeringen om hvorvidt to tredjedeler av de norske utslippskuttene skulle tas på hjemmebane. Det ble spekulert i muligheten for at regjeringen kunne sprekke på striden.

Gjennomslag: Vi hadde valgt å vente med politiske kommentarer fra regjeringspartiene og opposisjon til etter at de fire første hovedartiklene var blitt publisert. Det var åpenbart at sakene var blitt lagt merke til blant sentrale politikere, i miljøorganisasjoner og blant aktører som arbeider med energi og klimasaker. Det var ikke vanskelig å få sentrale opposisjonspolitikere i tale, mens regjeringens kanskje viktigste kvotestrateg, statssekretær Kjetil Lund (Ap) i Finansdepartementet var den som flagget Arbeiderpartiets syn og forsvarte regjeringens valg av klimapolitiske virkemidler. Vi rettet to forespørsler på epost til Statsministerens kontor om intervju med statsminister Jens Stoltenberg. Første gang ble vi henvist til Finansdepartementet. Den neste forespørselen ble aldri besvart, og vi purret ikke flere ganger.

I begynnelsen av desember 2012 publiserte vi flere artikler som i hovedsak bygget på research i prosjektperioden tidligere samme år (se publiseringsliste). Vi visste at NRK 1 kom til å vise en dokumentarfilm av Erling Borgen om norske klimakvotekjøp, noe som ville bidra til ny og økt oppmerksomhet om tema. Flere av sakene vi trykket i denne perioden ble sitert og videreutviklet i riksdekkende medier som NRK og VG Nett, og bidro også til politisk oppfølging.

Et sammendrag av de viktigste konsekvensene:

Klimameldingen: Svakheterne i klimakvote-systemet som BT hadde dokumentert bidro sterkt til SVs ultimatum om at to tredjedeler av utslippskuttene skal tas her i landet. Det bekreftet partileder Audun Lysbakken overfor BT da Klimameldingen ble offentliggjort 25. april. SV fikk gjennomslag for kravet.

Byrådet mot BKK: Saken om BKKs prosjekt i Panama førte til at Byrådet i Bergen forlangte en redegjørelse fra selskapets ledelse, og en lang rekke ordførere i flere av de andre eierkommunene uttalte seg svært kritisk til satsingen.

Frp snur: Etter BTs artikler i begynnelsen av desember kunngjorde Fremskrittspartiets finanspolitiske talsmann Ketil Solvik-Olsen at partiet går inn for en midlertidig pause i den bruken av CDM-kvoter i norsk klimapolitikk. Naturvernforbundet og Bellona har konkludert på samme måte. Solvik-Olsen har også stilt spørsmål til regjeringen i Stortinget med bakgrunn i BTs artikler.

Debatt i offentligheten: Artiklene resulterte i et stort antall debattinnlegg og kronikker i BT der politikere, forskere, miljøvernere og vanlige lesere deltok. Majoriteten viste til artikkelserien og uttrykte seg kritisk til systemet. Statssekretær Kjetil Lund var en av systemets tilhengerne som var aktiv i debatten. Han skrev blant

annet: ” Bergens Tidendes serie med et kritisk blick på klimakvoter har mange kvaliteter, og den behandler et komplekst og viktig tema på en oversiktlig måte. Noe av kritikken er likevel urimelig”...

Tilbakemeldinger: Vi mottok også mange leserhenvendelser, særlig til vår epostadresse klimakvoter@bt.no. Svært mange av tilbakemeldingene hadde det til felles at de ga avisen ros for å sette søkelyset på et innfløkt system med store pengestrømmer og omstridt effekt. En lang rekke meldinger på twitter var også oppmuntrende etter maratonjobben. Vi har også mottatt henvendelser om å lage særtrykk av artikkelserien.

Fra selskaper som vi hadde satt søkelyset på, var tilbakemeldingene sprikende. BKKs styreleder Martin Smith-Sivertsen syntes BT hadde gjort en god og skikkelig jobb. Fra Statoil fikk vi tilbakemelding om at artiklene som omhandlet selskapets kjøp av klimakvoter fra kjølegassfabrikker var “tendensiøse”. Med denne begrunnelsen takket de også nei til å svare på spørsmål i forbindelse med en oppfølgingsartikkel om at alle de ti største leverandørene av klimakvoter til norske bedrifter svartelistes av EU, og om at Statoil er klart største norske kjøper av kvoter fra en slik omstridt fabrikk i Gujarat, India (“10 av 10 norske kvotefavoritter svartelistes”, BT 30.11.12).

Direktør Henrik Hasselknippe ved en av verdens største karbonbørser, The Green Exchange i London, tvitret fulgte etter at den første kjølegassreportasjen var publisert, med en lenke til prosjektsiden vår: “Simply one of the best journalistic works I've ever read on CDM! And I've read a few. In Norwegian, but worth a visit: <http://t.co/8kzFBuCb>”.

Direktør i treplantingsselskapet Green Resources, Mads Asprem, mente avisen hadde gjort dårlig kildearbeid. Vi har imidlertid ikke mottatt reaksjoner på at det forekommer fakta-feil i artiklene.

Spesielle erfaringer

Arbeidet med dette prosjektet var et maraton som vekslet mellom frustrerende motbakker og fine flytsoner. Men først og fremst var det en øvelse i utholdenhet og en lærdom i hvordan det er mulig å komme i mål, også når man møter hindringer på veien.

Den største utfordringen underveis var knyttet til oppbyggingen av databasen, som var grunnlaget for de fleste enkeltreportasjene som senere sprang ut av prosjektet. Det ante oss at det kom til å bli krevende å samle så mye informasjon i en database. Vi gikk offensivt ut og begynte å gjøre jobben med plotting av data manuelt i regneark, men det var håpløst arbeidskrevende og ville legge beslag på altfor mye tid om det var den metoden skulle bringe oss i mål. Med kompetanse i redaksjonen på datastøttet journalistikk klarte vi å knytte databaser mot hverandre, noe som ga

oss et etterlengtet gjennombrudd. Journalistisk kompetanse på dette feltet, åpner for mange spennende prosjekter av lignende karakter.

Digitale redskaper løser likevel ikke alle floker. Den kanskje største frustrasjonen var knyttet til den tunge innsatsen som måtte legges ned i å skrive inn geografiske koordinater for hvert enkelt av de nær 300 prosjektene som vi har kartlagt. Da vi påbegynte denne jobben hadde vi heldigvis allerede gjort nok research til å se at det lå flere potensielt gode saker i materialet. Det var en viktig motivasjonsfaktor og drivkraft frem mot det endelige resultatet.

Det er ingen enkel oppgave å formidle og forklare klimakvoter på en forståelig og pedagogisk måte for leserne. Selv om vi etter hvert følte vi hadde skaffet oss rimelig bra oversikt over systemet, var det en god øvelse å lage spørsmål-svar (FAQ) og skisser til forklarende grafikker på et tidlig stadium i prosessen. Disse ble også testet ut på kolleger. Dette grepet forenklet utskrivningen av artiklene. Vi hadde i praksis laget oss vår egen ordliste og minileksikon som ble nyttige referanser i arbeidet med å gjøre stoffet tilgjengelig for leserne.

Mange sitter nok igjen med et negativt inntrykk av klimakvotesystemet etter å ha lest artikkelserien. Det finnes også eksempler på prosjekter som fungerer etter hensikten, og sett i ettertid burde vi kanskje ha lagt vekt på å presentere ett eller flere positive eksempler. I en av artiklene besøker vi et metanprosjekt på en svinefarm i Mexico som virker tilfredsstillende. Det er ikke løftet frem som noe hovedpoeng i reportasjen. Svinefarmen er primært et reportasjeinnslag i en sak som handler om en kvotepris i fritt fall.

Bergen 14.1.2013

Atle Andersson

Eystein Røssum

Lasse Lambrechts